

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Miko Malk

HIIUMAA TULETÕRJE AJALUGU

Lõputöö

Juhendaja:

Ivo Paulus, MA

Kaasjuhendaja:

Alar Valge, MA

Tallinn 2017

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Päästekolledž	Juuni 2017
<p>Töö pealkiri: Hiiumaa tuletõrje ajalugu</p> <p>Töö pealkiri: The History of Firefighting in Hiiumaa</p> <p>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 48 leheküljest. Lõputöö teema on aktuaalne, sest tänapäevases ühiskonnas digitaliseeritult ajaloo säilitamine on järjest vajalikum. Teadaolevalt pole Eestis sellisel teemal lõputööd varem tehtud. Lõputöö eesmärgiks oli muuta Hiiumaa tuletõrje ajalugu inimestele kättesaadavamaks ja see digitaliseerida. Eesmärgi täitmiseks püstitati järgmised uurimisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Kokkuvõtvalt digitaliseerida Hiiumaa tuletõrje kohta koostatud kroonika.2. Analüüsida Hiiumaa tuletõrjega seotud dokumente.3. Intervjueerida Hiiumaa tuletõrjega seotud inimesi. <p>Analüüsitud dokumentide ja läbiviidud intervjuude põhjal kirja pandud Hiiumaa tuletõrje ajalugu on täna põhjalikumalt kirja pandud kui see oli varem. Töö käigus anti põhjalik ülevaade tuletõrje tehnika ja päästesüsteemi arengust Hiiumaal, esimese teadaoleva tuletõrjetegevuse algusest 1829. aastal kuni tänapäevani.</p>	
Võtmesõnad: tuletõrjeselts, pritsimaja, tuletõrjebrigaad, tuletõrjedivisjon, vabatahtlik, Häirekeskus	
Võõrkeelsed võtmesõnad: firefighting union, firehouse, fire brigade, fire division, volunteer, Emergency Response Center	
<p>Töö autor: Miko Malk</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöös kasutatud teiste autorite tööd, kirjalikest allikatest ja mujalt allikatest saadud informatsioon on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>	
Vastab lõputöö nõuetele	Allkiri:
Juhendaja: Ivo Paulus	
Vastab lõputöö nõuetele	Allkiri:
Juhendaja: Alar Valge	
Kaitmisele lubatud	Allkiri:
Kolledži direktor: Ain Karafin	

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1. TULETÕRJETEGEVUSE ARENG HIIUMAAL	5
1.1 Tuletõrjetegevuse algus ja seltside loomine kuni 1946. aastani	5
1.1.1 Suur metsapõleng Hiiumaal.....	8
1.2 Tuletõrjetegevus Hiiumaal 1946–1990	11
1.3 Hiiumaa tuletõrje 1990. aastast tänaseni	14
1.3.1 Teenistuste juhid.....	17
1.3.2 Komandode ajalugu.....	17
1.3.3 Hiiumaa Häirekeskus.....	24
1.3.4 Lennuõnnetus	27
1.3.5 Hiiu Maakonna Tuletõrjeühing	28
2. UURIMISMETOODIKA, VALIM JA JÄRELDUSED	30
2.1 Uurimismetoodika	30
2.2 Valim	30
2.3 Uuringu tulemus ja järeldused.....	31
KOKKUVÕTE	32
SUMMARY	33
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	34
LISA 1. PÄÄSTETEGEVUSALASE NÕUPIDAMISE PROTOKOLL.....	36
LISA 2. HIIU MAAKONNA TULETÕRJE ÜHINGU KÄSKKIRI NR. 16	38
LISA 3. HIIU MAAKONNA TULETÕRJE ÜHINGU KÄSKKIRI NR. 15	39
LISA 4. KÕRGESSAARE TULETÕRJE-PÄÄSTESELTSI KÄSKKIRI NR.1.....	40
LISA 5. HIIUMAA PÄÄSTETEENISTUSE KÄSKKIRI NR.6. ALLUVUSE MUUTMISE KOHTA	41
LISA 6. HIIUMAA TULETÕRJETEHNIKA LÄBI AEGADE.....	42

SISSEJUHATUS

Käesolev töö käsitleb Hiiumaa tuletõrje ajalugu. Teadaolevalt pole keegi sellisel teemal lõputööd teinud. Tänapäeva järjest arenevas ja uuendusmeelses ühiskonnas võime unustada selle, kuidas on miski alguse saanud. Tähtis on, et ka aastate pärast saaksime informatsiooni ajaloo kohta ning et see oleks kergelt kättesaadav. Hiiumaa tuletõrje ajalugu on kõigest üks väike osa Eesti tuletõrje ajaloost ja selle kohta on vähe teada. Seda kinnitab ka allikate vähesus antud teema kohta, milles autor töö koostamist ette valmistades veendus. Autor käsitleb lõputöös Hiiumaa tuletõrje ajalugu alates esimese teadaoleva tuletõrjetegevuse tekkimisest kuni tänapäevani välja. Lisaks sellele selgub, kuidas Hiiumaa päästesüsteem on arenenud läbi erinevate perioodide. Töö koostamisel on autor lähtunud eelkõige kroonikatest, erinevatest dokumentidest ning inimeste mälestustest, kes on olnud tihedalt seotud Hiiumaa ja Hiiumaa tuletõrjega.

Hiiumaa tuletõrje ajaloost on varem koostatud kroonika, mis kajastab Hiiumaa tuletõrje ajalugu kuni 1990. aastateni. Käesoleva töö eesmärgiks on ka kroonika kokkuvõtvalt digitaliseerida, teha kergemini kättesaadavaks ja uute faktide ilmnemisel võimaldada seda täiendada. Kindlasti on see huvitav eelkõige kohalikule kogukonnale, aga ka tuletõrjemuuseumile. Töö tulemusi saab kasutada teada saamaks, kuidas tuletõrje- ja päästetegevus Hiiumaal läbi ajaloo arenenud on.

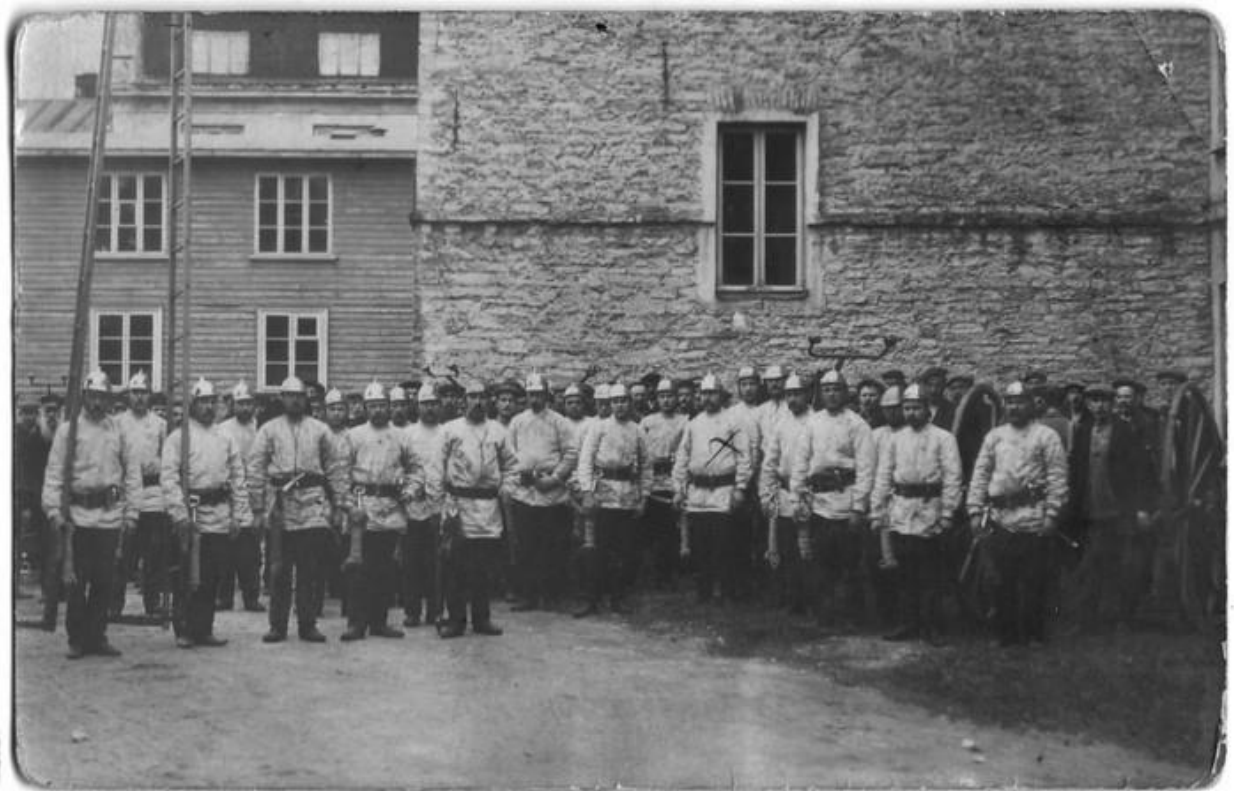
Käesoleva töö koostaja ülesandeks oli arhiividest leida vanad dokumendid, kroonikad ja artiklid Hiiumaa tuletõrje kohta, uurida endistelt töötajatelt, kuidas erinevatel ajaperioodidel töö korraldatud oli, ning uuritu kirja panna, et Hiiumaa tuletõrje ajalugu oleks kõigile kättesaadav.

Uurimismeetodina kasutab autor narratiivset meetodit, andmete kogumiseks intervjuud, visuaalset materjali vaatlust ja dokumendianalüüsi. Töö esimeses peatükis on käsitletud Hiiumaa tuletõrje ajalugu ajaluliselt kolmeks perioodiks jaotatult, teises peatükis käsitleb autor lähemalt metoodikat, valimit ning toob välja lõputöö tulemused ja järeldused.

1. TULETÕRJETEGEVUSE ARENG HIIUMAAL

1.1 Tuletõrjetegevuse algus ja seltside loomine kuni 1946. aastani

Tuletõrjetegevus Hiiumaal sai alguse juba 19. sajandil, kui **1829. aastal** lõi krahv Ungern-Sternberg Hiiu-Kärdla kalevivabriku. Seoses tööstusliku suurtootmise algusega pandi alus ka tuleohutusele ja selleks moodustati vabriku meestöötajatest vabatahtlik tuletõrjajate salk ning soetati esmased tulekustutusvahendid, mille hulka kuulusid käsiprits ja voolikud. (Hiiu maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 3)

Kärdla Kalevivabriku tuletõrjesalk vabriku seina ees. Hiiumaa Muuseumid SA; (HKM Fp 944:2 F 5121)

1923. aastal alustati Kärdlas tuletõrjesalkade loomist. Selliseid salku tekkis mitu ja igal salgal oli oma tuletõrjeprits. Pritsid asusid pritsikuurides ja selliseid kuure oli üle Kärdla kokku 6. Eesti Vabariigi ajal ei muretsenud kalevivabrik enam eriti tuleohutuse pärast ja lubas kasutada oma tulekustutusvahendeid. Sellegipoolest käis Kärdlas vilgas tuletõrjetegevus. Olemas oli ka oma puhkpilliorkester. Tuletõrjesalgad olid koosseisu poolest oma aja kohta küllaltki suured.

Näiteks Tiigi tänava salk koosnes 17 liikmest. (Hiiu maakonna tuletõrjehingu ajaloost, 1999 lk 4-5)

Hiiumaa tuletõrjajate lipukirjaks oli ligimese aitamine tuleõnnetuse korral, vara päästmine, tuletõrjealase propaganda korraldamine. Aktiivsemad olid Kärkla, Suuremõisa, Käina ja Kõrgessaare vabatahtlike tuletõrjehingute komandod. Korraldati iga-aastaseid kohtumisi – võistlusi ja tuletõrjenädalaid, mille kestel viidi läbi kontserte, loenguid, manöövreid, näitlikke tulekustutusdemonstratsioone jne. Kõik need üritused edendasid tuletõrjekomandode omavahelist koostööd. Korraldati ka väga omapäraseid ettevõtmisi nagu näiteks tuletõrjajate ja kalameeste võidusõit purjepaatidel 1934. aastal Kärkla sadamas. Kaks korda tuli ületada Kärkla laht ning marsruudi kogupikkuseks kujunes 12 kilomeetrit. (Spassov, 1980 lk 23-24)

Hiiumaa esimene tuletõrjeselts, Kärkla Vabatahtlik Tuletõrjeselts, loodi **13. jaanuaril 1924.** aastal. Seda kuupäeva peetakse ka Hiiu Maakonna tuletõrjehingu sünnipäevaks. Selle ühingu eestvedajateks 1920-ndatel ja 1930-ndatel olid Andrei Sein, Johannes Nabi, Madis Parras, Julius Juhe, Bernhard Maadik, Artur Teras, Jüri Grünthal-Raidmaa ja Georg Palm. Tuletõrjeseltsi all tegutses mitmeid huviringe, millest kõige populaarsem oli pasunakoor. 1920. aastate kohta on informatsiooni säilinud vähe. 1930-ndate tegevusest on säilinud juba mõningaid dokumente. Näiteks 1934. aasta aruanne kinnitab, et kasutati Kärkla kalevivabriku kolme pritsikuuri. Tulekahjust teatamine toimus signaalpasunatega. Kasutati Kärkla kalevivabriku pritsivankrit. Tuletõrjeseltsi esimees oli Edgar Liik, peamees vabrikutöoline Johannes Nabi, tema abi Arnold Post, varahoidja Maris Parras, sekretär Artur Eller. Tegevliikmeid oli 1934. aasta alguses 77, aga aasta lõpuks jäi alles 43 tegevliiget. Liikmete lahkumise põhjus ei ole teada. Toetajaid oli 13. Sellel aastal toimus 12 üldhäiret, manöövrit ja harjutust 220 mehega. 1934. aastal tulekahjusid ei olnud. (Hiiu maakonna tuletõrjehingu ajaloost, 1999 lk 6-7)

Vahepeal muudeti Kärkla Vabatahtliku Tuletõrjeseltsi nimi Kärkla Vabatahtliku Tuletõrjehinguks. 1938. aastal ostsid ühing endale mootorpritsi. Ost sai teoks läbi Eesti Tuletõrjeliidu. Mootorpritsiks oli Soomes valmistatud G. A. Serlachius. Selle jõuallikaks oli kahesilindriline neljataktiline vesijahutusega boksermootor, mis suutis anda 450 liitrit minutis vett ja seda 8 atmosfäärilise surve juures. (Perli, H. Käsikiri Hiiumaa mehhaanilised tulekustutusvahendid suurte tulekahjude valguses kuni aastani 1990)

Eesti Tuletõrje Leksikonis on Kärkla Vabatahtliku Tuletõrjeseltsi asutamise kuupäevaks märgitud 01.12.1923. Erinevust võib põhjendada sellega, et erinevad allikad loevad asutamise kuupäevadeks erinevaid sündmusi. Näiteks asutamiskoosoleku kuupäeva, komandohoone valmimise kuupäeva või põhikirja kinnitamise kuupäeva. (Tetsmann, Soonpää, Peterson, Raudsepp, 1940, lk 31)

Tolleaegse tuletõrjesalga tegemistest on varem rääkinud oma mälestustele põhinedes Hans Kaups. Tema mälestustele tuginedes teame, et harjutusi korraldati suve jooksul kolm või neli korda ning kõik Kärkla salgad võtsid neist osa. Salkadele anti teada põlevast objektist ja kes esimesena kohale jõudis, oli võitja. Harjutati ka kustutusvõtteid. (Hiiu maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 6)

Kärkla pritsimaja ehitati 1930-ndatel. Ehitamise jaoks koguti raha korjanduste ja tuletõrjepidudega. Ehitajateks olid palgatud töömehed, keda abistasid tuletõrjesalkade liikmed. Ehitus lõpetati 1937.–1938. aastal. Hoone koosneb tornist, garaazist ja meeskonnaruumist. Pritsimaja renoveerimist alustati septembris 2013 ja 2014. aasta kevadeks oli praegune, renoveeritud pritsimaja, valmis. Seda hoonet kasutab praegu Hiiu Maakonna Tuletõrjeühing, lisaks asuvad seal käsitööpood Pritsumaja Putiik ja Hiiumaa turismiliidu hallatav turismiinfokeskus.

Käina valla tuletõrjeselts loodi **24. juunil 1929.** aastal. Pritsimehe tööd tegid seltsi liikmed ja vallakodanikud. Pritsikuuridesse koondati kogu vajaminev varustus ning ka igal majapidamisel oli tulekahju kustutamiseks vajalik varustus. 1929. aastal oli Käinas olemas kolm käsipritsi. (Spasov, 1980 lk 29)

Sellel ajal ei saanud tuletõrjeselts vallavalitsuselt rahalist toetust ja raha tuli ise muretseda. Sissetulekuid andsid peamiselt korjandused. Korraldati tuletõrjepidusid ja valmistati selleks puhuks ka õlut. Luba õlle müügiks üritati Läänemaa politseiprefektuurilt hankida, kuid see saadi vaid viina ja kapakalja müügiks. Sellise müügi lubamine pidudel tekitas teistes Läänemaa seltsides pahameelt, sest mujal see lubatud polnud. (Hiiu maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 25)

1933. aastal osteti juurd käsitsi valmistatud käsiprits. Selle valmistajaks oli Maide Muhust. 1937. aastal osteti juba mootorprits, mis oli kahe joaga. Juurde osteti vahugeneraator ja üks vaat vahuainet Totageeni, mida sai seljas kanda. Esialgelt veeti tehnikat õnnetuskohale hobustega. (Hiiu maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 25)

Kõrgessaare Tuletõrjeselts loodi **20. septembril 1929.** aastal.

1941. aasta oktoobris said Kõrgessaare VTÜ liikmed endale veoauto ZIS-5, millega oli sõidetud merre, et autot kasutada kaatrite maabumissillana. Hobuste abil tõmmati see veest välja ja võeti kasutusse. Lisaks autole saadi endale järeleveetav mootorprits, mille tootlikkus oli 1000–1200 l/min. (Perli, H. Käsikiri: Hiiumaa mehhaanilised tulekustutusvahendid suurte tulekahjude valguses kuni aastani 1990)

Pühalepa vallas loodi esimene tuletõrjeselts **31.12.1928.** Selle seltsi kohta antud rioodil rohkemat teavet leida ei õnnestunud.

18. novembril 1926. aastal prooviti Sõrul luua tuletõrjeselts, aga kuna liikmete arv oli liiga väike, siis ei tulnud seltsi loomisest midagi välja. Otsustati luua tuletõrjerühm, kuhu kuulus 30 meest ja 25 naist. Pidadel korraldatud korjanduste abil osteti esimesed kaks käsipritsi, voolikud, kahehobusevanker, tammepuust 200-liitrine vaat, vaskkiivrid ja vormiriietus. (Spassov, 1980 lk 27)

Eesti Tuletõrje Leksikonis on Emmaste vabatahtliku tuletõrjeühingu loomise kuupäevaks toodud 17.05.1927. (Tetsmann, Soonpää, Peterson, Raudsepp, 1940, lk 24)

1929. aastal ühineti Emmaste rühmaga ja loodi **Emmaste tuletõrjeselts.** 1934. aastal sai selts osta 0,75-tonnise auto „Chevrolet“, millele oli paigutatud kaks käsipritsi, kaks 200-liitrist tünni ja voolikud. Sinna mahtus ka kolm tuletõrjajat. Sellest tuletõrjeautost sai esimene auto Hiiumaa tuletõrjeajaloos. (Spassov, 1980 lk 27)

Korjandusi tehti edaspidigi, peamiselt pritsikuuride ehitamiseks. 1936. aastal ehitati pritsikuurid Emmastesse, Sõrule ja Harjule. Sinna paigutati käsipritse ja muud tehnikat. Sellel ajal olid pritsimeeste pealikuteks R. Remmelg ja A. Mäe. Autojuhiks oli Arnold Luup. (Spassov, 1980 lk 27-28)

1.1.1 Suur metsapõleng Hiiumaal

7. juulil 1940 aastal puhkes Hiiumaal Määvli rabas tulekahju, mis hävitas ligikaudu 35 ruutkilomeetrit raba, heinamaad ja metsa. Tuld märkasid Määvli küla elanikud, kes koheselt

tule levimine likvideerida. Kaevati tõkkeid, kraave ja seati üles valve. Vee saamine tule kustutamiseks oli raskendatud. Tuli oli tunginud sügavale turbasesse maapinda ning liikus sedamööda edasi. Vahepeal andsid lootust ka õrnad vihmahood kuid nendest ei piisanud ja tuli võttis uuesti hoo üles ning kandus seni tulest puudutamata maad mööda edasi Kõrgessaare suunas. Selle tulemusel põles maha veel 70 hektarit palgimetsa. Põlenud alade ümber tekitati kaitsekraavid lõhkeaine abil. Imekombel ei hävinud tules põlengualal asunud üksikud talud. Näiteks põlengualal asunud Alato talust läks tulepiir mööda vaid 50 meetri kauguselt. Lõpliku piiri pani tulele üle Hiiumaa liikunud äikesevihm, mis oli piisavalt tugev ja kestis umbes pool tundi. „See oli nagu rusikas silmaauku“, ütles komissar J. Ernits, kes pidi tulekustutustöid asuma juhtima kõige ohtlikumas kohas, kus tuli viimati lõkkele lõi. Nädal aega peale tulekahju algust peeti tuleohtu likvideerituks ja abimeeskonnad lahkusid. Tules hukkus palju metsloomi, kes hirmunult tuleõllu tagasi jooksid. Arvati, et tulekahju sai alguse ettevaatamatusest tulega ümberkäimisel. (Eesti Tuletõrje, juuli 1940 nr. 7 (186) lk 217-219)

Tegemist on seni teadaolevalt suurima maastiku- ja metsatulekahjuga, mis Hiiumaal aset leidnud. Kindlasti andis see mõtlemisainet paremaks valmistumiseks taolisteks olukordadeks.

1.2 Tuletõrjetegevus Hiiumaal 1946–1990

Kuni 1946. aastani kuulus Hiiumaa tuletõrje **Läänemaa Tuletõrjebrigaadi** koosseisu ja moodustatud oli **Hiiumaa Tuletõrjedivisjon**. Seoses Hiiumaa kui iseseisva maakonna moodustamisega detsembris 1946, moodustati **Vabatahtliku Tuletõrje Hiiumaa Brigaad**.

Vabatahtliku Tuletõrje Hiiumaa Brigaadi koosseisu kuulusid Kärkla ja Käina divisjonid. Divisjonid omakorda moodustasid kompaniid ja kompaniide alla kuulusid salgad. Brigaadi pealikuks oli kuni 1949. aastani Mefodi Padu. Kärkla divisjoni pealik oli Robert Hobustkoppel, Käina divisjoni pealik Gustav Aksli. Kompaniideks olid valdade ja linnade üksused. Emmaste, Käina ja Jausa vabatahtliku tuletõrje kompaniid kuulusid Käina divisjoni. Lauka, Pühalepa, Kõrgessaare ja Kärkla kompaniid kuulusid Kärkla divisjoni. Vabatahtliku Tuletõrje salkadeks olid Lendsalk ja Noortesalk Kärkla linnas, lisaks mees- ja naissalgad. (Hiiumaa maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 11)

Salkade varustus oli küllaltki tagasihoidlik. Kärkla VT kasutuses oli II maailmasõja läbinud trofeeauto, kuhu sai paigutada mootorpumba ja meeskonna. Kui Kärkla VT ühing 1949/50. aastal Vabariigi Tuletõrje Ühingult veoauto GAZ AA sai, kadus trofeeauto kasutamise võimalus. (Hiiumaa maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 11)

Kärkla Vabatahtlikul Tuletõrjeühingul oli oma korstnapühkija – Juhan Heilo. Valmistati ise pottseпасavi, mille järgi oli suur nõudlus. Vabatahtlikul Tuletõrjeühingul oli ainsana õigus keemiliste tulekustutite laadimiseks ja nende kontrolliks ning aktivistid viisid läbi kütteseadmete kontrolli elumajades. (Hiiumaa maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 11)

1950. aastal moodustati **Vabatahtliku Tuletõrje Hiiumaa Maakondlik Tuletõrjeühing**, mis aga eksisteeris väga lühikest aega, sest juba 1950. aasta lõpus moodustati kaks tuletõrjeühingut: **Hiiumaa Rajooni Vabatahtliku Tuletõrje Ühing** ja **Kärkla Linna Vabatahtliku Tuletõrje Ühing**. Need eksisteerisid 1957. aastani. Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee ja Eesi NSV Ministrite Nõukogu otsustasid, et tulekahjude kustutamise korraldamiseks tuleb rajoonides moodustada vabatahtlikud tuletõrjeühingud ja asutustes, sovhoosides, kolhoosides tuletõrjesalgad. Nii moodustatigi aprillis 1957 Hiiumaa Vabatahtliku Tuletõrje Ühing. (Hiiumaa maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 12)

2. jaanuaril 1954. aastal süttis põlema Kärklas Posti tänav 5 asunud Kärkla Kultuurimaja hoone. Põhjuseks kultuurimaja direktori hooletu suitsetamine. Kustutustöödest võttis osa Kärkla

Vabatahtlik Tuletõrjekomando kahe mootorpritsiga ja sõjaväeosa nr. 6238 ühe autopritsiiga. Veevõtukohad asusid kaugel, voolikuid ja tehnikat ei olnud piisavalt ja seepärast kultuurimaja hoone hävines. Päästa suudeti suurel hulgal sisustust ja aparatuuri. Sellest tulekahjust tulenevalt muretseti Riikliku Kindlustuse rahade abil veel samal aastal üks uus tuletõrjeauto ja kaks mootorpritsi. Kärkla Vabatahtlik Tuletõrjekomando sai endale kinnise meeskonnaruumiga tuletõrjeauto PMG-6. Uue tuletõrjeauto sai ka kultuurimaja kustutamisel osalenud sõjaväeosa. (Perli, H. Käsikiri: Hiiumaa mehhaanilised tulekustutusvahendid suurte tulekahjude valguses kuni aastani 1990)

1963. aastaks oli rajoonis 36 vabatahtlikku tuletõrjesalka 745 liikmega, neist kolhoosides ja sovhoosis 13 salka, milles oli 340 liiget, asutustes 14 salka 220 liikmega ja 9 noortesalka koolides, milles kokku 185 liiget. Rajooni vabatahtlikel tuletõrjesalkadel oli kasutada kolm paakautot, 2 mootorpritsi M-1200, 12 mootorpritsi M-600, 4 mootorpritsi M-800, 27 käsipritsi ja 862 keemilist tulekustutit. (Hiiu maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 13)

8. juulil 1963. aastal moodustati Kärkla A-grupi komando. Selle ülemaks sai Jaan Pähna ja sinna kuulus üksteist liiget. Samal aastal moodustati Putkaste sovhoosis esimene B-grupi komando, mille ülemaks sai Vaino Villmäe. (Hiiu maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 13)

Selle perioodi tuletõrjetegevuse kohta Käinas on teada nii palju, et sõjaajal jäi tuletõrje tegevus Käinas soiku. Alles 1949. aastal, kui moodustati ühismajandites kolhooside salgad, elavnes see taas. Putkastes oli 1952.–1968. aastatel esimees Vaino Villmäe. Salgas oli 30–40 liiget. 1956. aastal osteti esimene GAZ-63, senini kasutati mootorpritsi M-600. Aastatel 1968–1972 oli seltsi esimeheks Heino Villmäe. Käinas oli sellel ajal kolm kolhoosi: Tuleviku, Stalini ja Sõpruse kolhoos. Kui moodustati „Suur Sõpruse“ kolhoos, olid tuletõrjesalgad ka Valgul, Jausas ja Kassari keskuses. Liikmeid oli 250. (Hiiu maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 28)

Vajadus rohkemate tuletõrjeautode järele Käinas tekkis pärast 1958. aasta märtsikuu tulekahjusid. 6. märtsil põles Käina Masintraktoriijaama remonditöökoda. Tuleroaks jäid seadmed ja kaheksa traktorit. 27. märtsil toimus tulekahju Käina koolimaja hoones asuvas direktori korteris. Tulekahjust teatamine Kärdlasse viibis ja seetõttu jõudis Kärkla Vabatahtlik Komando sündmuskohale, kui tuli oli levinud tervele hoonele, mis tulekahjus ka hävines. Hoones asus internaat, kus tulekahju hetkel oli kuus õpilast, kes kõik pääsesid. Küll aga hukkus

tulekahjus kooli direktor. (Perli, H. Käsikiri: Hiiumaa mehhaanilised tulekustutusvahendid suurte tulekahjude valguses kuni aastani 1990)

1958. aastal muretseti uus auto. Autoks oli PMG – 19, GAZ 63, millele mahtus 950 liitrit vett, 50 liitrit vahtu ja autol oli täielik tuletõrje-tehniline varustus. Järgmine auto osteti 1982. aastal: AT-30 GAZ 66. Vett mahtus autole peale 1600 liitrit ja vahuainet 100 liitrit.

Aastatel 1963–1967 tegutses Hiiumaal 35 salka 1389 liikmega. Kolhoosides oli 11 salka, asutustes 14 salka ja koolides 10 noortesalka. Kärddlas tegutses kesksalk 31 liikmega. Paakautosid oli 4, mootorpritse 33, käsipritse 45. A-voolikuid oli 2880 meetrit ja B-voolikuid 4180 meetrit. Tulekahjude ärahoidmiseks viidi rajoonis läbi mitmeid üritusi, raadiovestlusi, rahvakogunemisi. (Spassov, 1980 lk. 38-39)

25. märtsil 1971. aastal peeti rajooni kultuurimajas Hiiumaa Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu konverents, kus esitati aruanne ühingu tööst perioodil 1967–1971. Selles ajavahemikus leidis aset 25 tulekahju. Tegutses 25 vabatahtlikku salka, milles oli liikmeid kokku 1031, neist koolinoori 281. Rajoonis oli 6 tuletõrjeautot ja 31 mootorpritsi. Kohalikus ajalehes ilmus 20 kirjutist, raadiovestlusi peeti 14 korral. Majandusaruandes mainiti Kärddla depoo halba seisukorda, kuid kuna rajooni ehitusvõimsus oli liiga väike, lükkus ehitamine edasi. (Spassov, 1980 lk. 39-40)

Aastatel 1967-1971 leidis aset 41 tulekahju. Hiiumaal oli 22 täiskasvanute ja noortesalka. Nendel aastatel organiseeriti Hiiumaa Kalakombinaati, mis asus Viskoosas. Moodustati veel üks B-komando, mille tehnikaks sai PMG-19. Kokku oli rajoonis üks A-komando Kärddlas ja viis B-komandot Emmastes, Männamaal, Putkastes, Viskoosas ja metsamajandis mis asus samuti Kärddlas. Kärddla depoos pidasid ööpäevast valvet autojuhid. Tuletõrjeühingul puudus oma korstnapühkija. (Spassov, 1980 lk. 50)

19. märtsil 1976. aastal valiti uus Hiiumaa Tuletõrjeühingu nõukogu. Esimeheks sai Orinbek Galijev ning liikmeiks Arne Tursk, Ilmar Kõrgemaa, Edgar Männing, Erich Kogermann, Gustav Aksli, Harri Eller, Vello Agan, Rein Markus, Arnold Teras, Edvin Randmaa, Bernhard Malling ja Erich Männik. (Spassov, 1980 lk. 52)

Aastatel 1976–1980 leidis Hiiumaal aset 52 tulekahju, milles hukkus 6 inimest. Nii suur tulekahjude arv viitas selle aja puudujääkidele tuleohutusalases töös. Rajoonis oli neil aastatel 22 salka 893 liikmega ja 6 noortesalka 301 liikmega. Salkadel oli kasutada 43 mootorpritsi koos juurdekuuluva varustusega. Rajoonis oli üks A-komando ööpäevase ühe autojuhi ning asutuste

poolt suunatud ühe tõrjuja valvega kell 18.00–8.00. Komandos oli 2 autot ja 3 mootorpritsi. B-komandosid oli rajoonis viis: Hiiumaa metsamajandis Kärddlas, kolhoosis „Hiiumaa Kalur“, Putkaste sovhoositehnikumis, „Ühenduse“ kolhoosis Männamaal ja Emmaste kolhoosis. Komandod olid valveta ja seetõttu esines väljakutsetel probleeme, eriti puhkepäevadel, pühadel ja tööpäevadel pärast tööpäeva lõppu. Valveteenistujate olmetingimused, tehnika remondi, hoolduse, varustuse, eriti voolikute säilitamise tingimused paranesid, kuid siiski ilmnis vajadus ehitada uus depoohoone Kärddlasse. (Hiiumaa maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 19-24)

1.3 Hiiumaa tuletõrje 1990. aastast tänaseni

Hiiumaa Maakonna erisuseks oli, et Hiiumaal puudusid sõjaväestatud ja kutselised tuletõrjekomandod. 1990. aastal toimetas Hiiumaa Tuletõrjeühingu nimekirjas 24 tuletõrjesalka, kus oli liikmeid 1086. Mehhaniseeritud komandosid oli 8. Töötas üks A-grupi komando Kärddlas, milles oli 25 liiget ja 2 tuletõrjeautot. B-grupi komandosid omasid „Hiiumaa Kaluri“ kalurikolhoos Kõrgessaare alevikus, kolhoos „Rahu Eest“ Palade külas, Emmaste kolhoos Emmaste külas, „Ühenduse“ kolhoos Männamaa külas ja „Sõpruse“ kolhoos Putkaste külas. Seoses kolhoosikorra lagunemisega B-grupi komandode tegevus lõppes. Kohustusi täideti jätkuvalt edasi kohustusest kaaskodanikke õnnetusse sattumisel aidata. Tuletõrjeinspektorid töötasid Hiiumaa siseasjade osakonna alluvuses ja töötamise asukohaks oli miilitsajaoskond Kärddlas. (Hiiumaa maakonna tuletõrjeühingu ajaloost, 1999 lk 29)

20. aprillil 1993. aastal toimus Kärddlas päästetegevusalane nõupidamine, mille päevakorras oli valdade päästeüksuste loomine, üksuste väljaõppe organiseerimine, loodavate üksuste alluvus, üksuste finantseerimine, side organiseerimine, mere- ja vetelpääste organiseerimine ja meditsiinilise kiirabi osutamine. (vt. Lisa 1 „Päästetegevusalase nõupidamise protokoll“)

Hiiumaa päästesüsteemi arengust ja Kärddla ning Kõrgessaare komandode lähiajaloo rääkis oma kuuldu, mälestuste ja kogemuste põhjal Hiiumaa päästepiirkonna juhataja Hannes Aasma.

Riigikorra muutumisega alustati 1990. aastate alguses koos maavalitsuste ja valdade tekkimisega ka päästesüsteemi ümberkorraldamist. Ideeks oli ühendada tsiviilkaitsestaabid ja tuletõrjevalituse ametkonnad. Noores Eesti Vabariigis valitses väga ebastabiilne majanduslik olukord, mis võis esile kutsuda kütuse, elektrienergia ja toorme nappuse, mille tagajärjel võis juhtuda kõikide tegevuste seiskamine maakonnas. Kiiresti võeti kasutusele abinõud tegutsemaks majanduslikus eriolukorras. Päästeteenistuse ülesandeks jäi eriolukorras

tekinud sündmuste koordineerimine ja lahenduste leidmine.(Aasma, H. Kärkla Päästekomandos 03.2017)

Hiiu maakonnavalitsuse alluvusse toodi endine tsiviilkaitsestaabi ülem Peeter Kagadze. Maakonna Tuletõrjemeeti ja Päästeteenistuse tööruumid paiknesid Hiiu Maavalitsuse majas.

07.03.1990 määrati Peeter Kagadze Hiiu Maavalitsuse Päästeteenistuse ülemaks.

01.03.1991 luuakse Hiiu Maakonna Riiklik Tuletõrjemeet maavanema valitsemisalas.

06.03.1991. kinnitatakse **Hiiumaa Maakonnavalitsuse määrusega nr 59.** Hiiumaa Maakonna Riikliku Tuletõrjemeeti loomine ja selle koosseis.

1. augustil 1991 määrati **Hiiu Maavalitsuse käskkirjaga nr 34** Ivo Tarmisto Hiiu Maavalitsuse Tuletõrjemeeti direktoriks.

08.07.1992 otsustati **Hiiu Maavalitsuse määrusega nr 14** moodustada Hiiu Maavalitsuse Päästeteenistuse ja Hiiumaa Riikliku Tuletõrjemeeti asemel Hiiu Maakonna Päästeamet.

14.10.1992 reorganiseeriti **Hiiu Maavalitsuse määrusega nr 254** Hiiumaa Riiklik Tuletõrjemeet ja Hiiu Maavalitsuse Päästeteenistus alates 1. novembrist 1992 Hiiu Maakonna Päästeametiks.

1. novembrist 1992 määrati Hiiu Maavalitsuse Päästeameti juhatajaks Peeter Kagadze.

10.03.1993 sai **Hiiu Maavalitsuse määrusega nr 25** Hiiu Maakonna Päästeametist iseseisva bilansiga raamatupidamislik asutus.

16.09.1995 nimetati Hiiu Maakonna Päästeamet ümber Hiiu Maavalitsuse Päästeosakonnaks.

Vabariigi valitsuse 1. juuni 1996. aasta määrusega nr 159 „Tuletõrje- ja päästeasutuste ümberkorraldamine“ nimetati asutus ümber Hiiumaa Päästeteenistuseks, mis oli Hiiu Maavalitsuse Päästeamet Hiiu Maavalitsuse hallatavaks riigiasutuseks.

Vabariigi valitsuse 10. novembri 2004. aasta korraldusega nr 807 „Päästeasutuste ümberkorraldamine“ muudeti 01.01.2005 Hiiu Maavalitsuse hallatav Hiiumaa Päästeteenistus Päästeameti kohalikuks päästeasutuseks Hiiumaa Päästeteenistuseks.

Hiiumaa Päästeteenistus pakkus tööd 45 inimesele. Selle struktuur oli järgnev:
- direktor;

- planeerimis- ja järelevalveosakond 3 töötajaga;

- finants- ja personaliosakond 2 töötajaga;
- operatiivteenistus osakond 2 töötajaga;
- häirekeskus 5 töötajaga;
- Kärkla keskkomando 16 töötajaga;
- Kõrgessaare eraldipaiknev meeskond 4 töötajaga;
- Käina tugikomando 4 töötajaga;
- Pühalepa abikomando 4 töötajaga;
- Emmaste abikomando 4 töötajaga.

Suured muudatused toimusid Hiiumaal 1. märtsil 2006. aastal, kui moodustati Lääne-Eesti Päästkeskus.

Siseministri 4. jaanuari 2006. aasta määrusega nr 3 „Päästeasutuste ümberkorraldamine“ korraldati 01.03.2006 kohaliku Päästeameti riigivõimu volitusi omavad asutused ümber ja Päästeameti kohalik päästeasutus, Hiiumaa Päästeteenistus, muutus Päästeameti kohalikuks täidesaatvaks riigivõimu volitusi omavaks asutuseks, Lääne-Eesti Päästkeskuseks.

Ümberkorralduste tagajärjel toimus töötajate ümberpaigutamine ja koondamine, mille tõttu kaotasid töö järelevalveinspektor, raamatupidaja ja personalitöötaja. Hiiumaa Häirekeskuse töötajad viidi üle Häirekeskuse struktuuri. Peale 01.03.2006 ümberkorraldusi nägi Hiiumaa Päästepiirkonna struktuur välja järgmiselt:

- päästeosakonna juhataja;
- juhtivspetsialist operatiivalal;
- vanemspetsialist ennetusalal;
- vanemspetsialist kriisireguleerimisealal;
- vanemspetsialist järelevalvealal.

Komandode paiknemist ja isikkoosseisu suurusi ei muudetud.

Kuni 31.07.2006 toimus hädaabikõnede vastuvõtmine ja töötlemine saarel, pärast seda alustas hädaabikõnede vastuvõtmist Lääne-Eesti Häirekeskuse filiaal Saaremaal.

08.12.2011 võeti vastu „Politsei ja piirivalveseaduse, päästeseaduse ja päästeteenistuse seaduse muutmise ning asutuste ümberkorraldamisest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus“. Sellega kaotati iseseisvate päästeasutustena neli regionaalset päästekeskust ning töö korraldus jätkus kahe asutusena – Päästeamet ja Häirekeskus, mis mõlemad on Siseministeeriumi valitsemisalas olevad asutused.

1.3.1 Teenistuste juhid

Teenistuste juhid Hiiumaa päästesüsteemis on muutunud alates 1990. aastast järgmiselt:

07.03.1990 Hiiu Maavalitsuse Päästeteenistuse ülem Peeter Kagadze.

01.08.1991 Hiiu Maavalitsuse Tuletõrjeameti direktor Ivo Tarmisto.

01.11.1992 Hiiu Maavalitsuse Päästeameti juhataja kohusetäitja Peeter Kagadze.

16.09.1995 Hiiu Maavalitsuse Päästeosakonna juhataja Tõnu Erk.

01.06.1996 Hiiumaa Päästeteenistuse direktor Tõnu Erk.

01.07.2001 sai Hiiumaa Päästeteenistuse direktoriks Hannes Aasma, kes on vaatamata asutuse korduvatele ümberkorraldustele jätkanud tööd tänaseni.

1.3.2 Komandode ajalugu

1990. aastate alguses jätkasid hiidlased vanaviisi. Sõlmiti riikliku päästesüsteemi ja Hiiumaa Tuletõrje Ühingu ühise tegutsemise leping ja hiljem koostööleping päästetööde korraldamiseks Hiiu maakonnas ning otsustati finantseerida komando tegevust. Rahalised vahendid komando ülalpidamiseks saadi Hiiu Maavalitsuse Päästeteenistuse eelarvest. Tuletõrjeühing toimetas edasi, inimeste arv Kärkla komandos tõusis. Hiiumaa Tuletõrjeühingut juhtis kuni 1. aprillini 1996 Orinbek Galijev. Tema alluvuses töötas Jaan Ennis, kes sai Orinbeki lahkumise järel Hiiumaa Tuletõrjeühingu esimeheks. Tööle võeti lisaks tuletõrjeautojuhtidele ka päästjad. 13. jaanuaril 1995. aastal toimus Hiiu Maavalitsuse Päästeosakonnas nõupidamine, mille päevakorras oli Kärkla VTÜ reorganiseerimine. Sellest nõupidamisest tulenevalt otsustas Hiiu Maakonna Tuletõrjeühing 23. detsembril 1996. aastal anda Hiiu Maakonna Tuletõrjeühingu

bilansist üle Hiiu Maakonna Päästeametile tuletõrjeühingu tehnika, kuna neil endal ei jätkunud vahendeid selle ülalpidamiseks. Samuti anti üle ka töötajad. (Lisa 3. Hiiu Maakonna Tuletõrjeühingu Käskkiri 27.12.1996 nr15)

Hiiu Maakonna Päästeametile anti üle operatiivmasinad AT 40/I30, ATT 3-40, veoauto GAZ-53 ja Moskvitš IŽ 2715.

1. jaanuaril 1997. aastal viidi seoses alluvuse muutmisega Hiiu Maakonna Tuletõrjeühingu töötajad üle Hiiumaa Päästeteenistuse alluvusse. (Lisa 2. Käskkiri nr 16) Sellest päevast alates sai Hiiumaa omale esimest korda ajaloos kutselise tuletõrje.

Kärdla Päästekomando jätkas oma teenistust 1930. aastate lõpus ehitatud vanas väarikas pritsimajas, mis oli tänapäevasele teenistusele jalgu jäänud. Juhtkonna aktiivsel tegutsemisel otsiti võimalust päästekomando kolimiseks uude hoonesse, kuhu tekiksid elementaarsed võimalused teenistust läbi viia. Oli erinevaid võimalusi, aga uus päästekomando hoone sooviti ehitada Kõrgessaare mnt. 47 asuvale krundile, vanasse Hiiu Autobaasi rualattu. Tegemist oli kasutuna seisva laorumiga, kuhu oli võimalus luua päästekomando ja Päästeteenistuse ametnike tööruumid. Kuna olid avanenud esimesed võimalused välismaal käimiseks ja lääne maailma päästekomandode nägemiseks, asus Ivo Tarmisto saadud kogemuste põhjal päästekomando arhitektuurilise projekti loomist. Hea idee suudeti maha müüa Päästeameti juhtkonnale ning hoone ehitus sai Päästeameti rahastuse. Hoone ehitamisega tehti algust 1995. aastal. Esmaselt ehitati valmis päästekomando esimesed olmeruumid. Praegusesse Kärdla komando hoonesse koliti sisse 1. detsember 1997. Hiljem ehitati hoonet edasi: valmisid täiuslikud meeskonnaruumid, Päästeteenistuse kontoriruumid, jõusaal, õppeklass, Häirekeskuse töösaal, külaliste toad ja saun. Esimest korda ajaloos oli Kärdla päästjal võimalus minna pärast tulekahju voolava vee alla pesema. (Aasma, H. Kärdla Päästekomandos 03.2017)

Lisaks uuele hoonele said päästjad juurde olulist võimekust tulekahjude kustutamiseks. 28.05.1996. aastal saadi 6 komplekti „Interspiro“ hingamisaparaate. Tegemist oli esimeste hingamisaparaatidega, mis võimaldasid hoone kustutamist hoone sees ja suitsuses keskkonnas. Samuti saadi esimesed hüdraulilised päästevahendid liiklusavariide likvideerimiseks. Kõige suurem võimekuse kasv toimus 30. juunil 2000. aastal, kui komando sai enda kasutusse uue põhiauto Scania Rosenbauer III. Lisaks täienes 2001. aastal komando varustus Hiiumaa esimese paakautoga, mis sai ümber ehitatud vanast piimaautost. Jätakuvalt oli veel kitsaskohaks päästekomando isikkoosseisu suurus. Selleks, et komando saaks suitsusukeldust teha, osteti

komando liikmetele mobiiltelefonid, et nad oleksid kättesaadavad igal hetkel, kui suitsusukeldust oleks vaja teha. Oluliselt tõusid ka komando koolitusmahud. Olulisema tõuke koolitustegevuseks andis operatiivjuhtide kursuste läbimine Väike-Maarja Päästekoolis. 2001. aastast hakati lahendama komando isikkoosseisu probleemi. Eesmärk oli tagada vähemalt 3-meheline ööpäevaringne valve. Alates 2001. aastast alustati komando isikkoosseisu suurendamist kuni 15 töötajani. Uued komandosse tööle asunud töötajad suunati õppima Väike-Maarja Päästekooli. Vanemad, elukogenud päästetöötajad, suunati Väike-Maarjasse päästespetsialisti kursustele. (Aasma, H. Kärkla Päästekomandos 03.2017)

Kärkla Päästekomando tehnika:

- põhiauto Scania TLF-3700 P114 019MCJ 2000;
- põhiauto (maakonna reserv) Scania L81S 872AOJ 1978;
- paakauto Mercedes-Benz 1617 046UNO 1982;
- tulekustutusauto GAZ-66 (AT- 30/184) 097HAC 1982;
- päästepaat Achilles SG-140;
- õlireostusvahendid.

Kärkla Päästekomando pealikud:

17.03.1997– 06.05.2002 Ülo Mikk

01.06.2002–31.05.2010 Vello Simmer

05.07.2010–31.12.2012 Marko Pruul

Alates 31.10.2013 Martin Kõmmus

Kõrgessaare Tuletõrje-Päästeselts on kalurikolhoosi Hiiu Kalur päästeüksuse järglane. Seltsi tegevust juhtis Jüri Tolppa, kes 4. septembril 1992. aastal koos 19 teise seltsi algatajaliikmega registreerisid Kõrgessaare Tuletõrje-Päästeseltsi. 31. mail 1993 sõlmiti Hiiu Maakonna Päästeametiga koostööleping päästetööde tegemiseks. Päästeamet finantseeris seltsi vastavalt kooskõlastatud eelarvele. Komando tegutses vanast hobusetallist ümberkohandatud ruumides, mis olid kohandatud komandoruumideks, loodud olid elementaarsed olmetingimused. Kuna komando paiknes Hiiu Kaluri kalatehase kõrval, mille külmhoones kasutati külmutamiseks ammoniaaki, pandi komandos erilist rõhku ammoniaagi õnnetuste likvideerimisele.

Komandosse soetati esimesed tänapäevased keemiakaitse ülikonnad ja võeti kasutusse külmhoones kasutusel olnud hingamisaparaadid. Kõrgessaare komando eestvedamisel korraldati maakondlikke tuletõrjevõistlusi, sest „Hiiu Kaluri“ meeskond käis juba varasemal ajal riiklikel võistlustel Hiiumaad esindamas.

„Hiiu Kaluri“ kalatehase tuletõrjekomando võistlustel. Foto Kärkla Päästekomando arhiivist.

Võistlused olid põnevad ja alati rahvarohked. Kindlasti on ka tänases vabatahtlikus päästekomandos tegutsevad mehed antud võistlustel osalenud ja sealt oma tuletõrjepisiku saanud. (Aasma, H. Kärkla Päästekomandos 03.2017)

1. jaanuaril 1994. aastal võeti Kõrgessaare tuletõrje-päästeseltsi tööle esimesed palgalised töötajad. (Lisa 4. Käskkiri nr 1)

1. augustist 1999. aastal moodustati vastavalt Hiiumaa Päästeteenistuse direktori otsusele Kõrgessaarde tuletõrje-pääste tugikomando. Töötajad viidi Kõrgessaare tuletõrje-päästeseltsist üle Hiiumaa päästeteenistuse struktuuri.

31.03.2001 nimetatakse komando ümber **Kärkla keskkomando eraldipaiknevaks meeskonnaks**. (Riigi päästeasutuste struktuuriüksuste paiknemine 04.01.2001)

31.12.2007 lõpetas töö riiklik komando, töötajad asusid tööle Käina ja Emmaste Päästekomandodesse.

25.02.2008 loodi kohalike meeste eesvedamisel Kõrgessaare Tuletõrje Selts, mis töötab tänaseni, omades väljasõidupunkti suvel ka Kõpu külas Lääne Hiiumaal.

Kõrgessaare eraldipaikneva meeskonna tehnika:

- GAZ 66-01 AT-30/146 788AJH 1985;

- Magirus Deutz 299MFK 12.08.1975.

Kõrgessaare eraldipaikneva meeskonna pealiked:

01.08.1999–10.11.1999 Jüri Tolppa

01.12.1999–06.02.2002 Marek Kuum

06.05.2002–31.12.2007 Ain Voogla

Aser Aasmaga tehtud intervjuus saadi **Pühalepa valla päästekomando** tekkimise ja tegevuste kohta teada järgmist. Kolhoosi aja lõppedes võtsid ühiskondlikud kohustused üle vallad. 1993. aastal otsustati Hiiu maavalitsuses toimunud päästetegevuse alasel nõupidamisel ka Pühalepa valda kolmeliikmeline päästeüksus luua. Asuti otsima isikut, kes tegeleks vallas kodanikukaitse tegevuste ja päästeüksuse ülesehitamisega. Inimene leiti ja 30.11.1994 asus Aser Aasma Pühalepa vallas juhtivpäästekorraldajaks. Loodi ööpäevaringne valveteenistus. Komandoruumid loodi Hellamaale, mis paiknes valla keskpunktis ja võimaldas kiiresti jõuda igasse külla. 13.04.1995 alustas Pühalepa komando ööpäevaringse valvega tööd. Tööle asusid Maido Kuuskor, Aleksande Laksberg, Ats Pere ja Jüri Hanikat. Hiljem liitusid komandoga veel Oleg Tasuja, Andry Põldma, Silver Treiman ja Aadu Raudits. Kuna komandohoone ei vastanud nõuetele, alustati Päästeameti toetusel ja vallavalitsuse poolt võetud laenuga uue hoone ehitamist. 29.10.2000. aastal kolis päästekomando Hellamaalt Suuremõisa. 2000. aasta algul tegi Hiiumaa Päästeteenistuse direktor Aser Aasmale ettepaneku asuda tööle Hiiumaa Päästeteenistuse operatiivteenistusse läbi viima koolitusi ja juhtima päästetöid. 01.02.2002 andis Pühalepa vald Pühalepa komandos töötanud meeste töölepingud üle Hiiumaa Päästeteenistusele, kuna seoses seadusandluse muutumisega ei olnud enam valdadel võimalust riiklikku päästekomandot omada. 12.02.2003 andis Pühalepa vald oma bilansis oleva päästetehnika ja 10.12.2003 väikevara üle Hiiumaa Päästeteenistusele. Päästesüsteem arenes edasi ja ühemeheliste komandode aeg lõppes. Seoses sellega suundusid Pühalepa komandos töötanud mehed 01.01.2008. aastal tööle Käina päästekomandos. Selleks, et päästekomando tegevus siiski jätkuks, moodustas Silver Treiman **MTÜ Suuremõisa Tuletõrjeselts**, mille

eestvedamisel toimetas noortering, sõideti jätkuvalt sündmustele, kuid seda juba vabatahtliku komandona. Hetkel asub päästekomando vanas mõisatallis, kuid päästesündmustele enam ei reageerita. (Aasma, A. Kärdla Päästekomandos, 15.03.2017)

Pühalepa valla päästekomando tehnika:

- GAZ 66 AT-40 /ATTS 40 (435 HAA) 01.01.1983

Pühalepa valla päästekomando pealikud:

30.11.1994–06.06.2002 Aser Aasma

06.06.2002–01.01.2008 Jüri Hanikat

Käina valla päästekomandos alustati ööpäevaringse valveteenistusega 15.06.1994. aastal. Komandol puudusid garaažid ja meeskonna puhkeruumiks oli väike väravaputka, kuhu mahtus voodi, kirjutuslaud ja tool. Pesemisvõimalused komandos puudusid ja selle tõttu valiti töötajateks komando lähedal elavad mehed, et oleks võimalik kodus sündmusejärgselt pesemas käia. Komandopealiku tööruumid asusid Käina vallamajas. Sellest, et tulekustutamisele on kiire ja et valmis võiksid olla kõik vahendid, saadi aru järgneval talvel. Komando valmisolek oli tagatud inimese valmisolekuga, aga päästeauto seisis õues valveruumi kõrval. Ühel tõsisemal tulekahjul seal samas komando kõrval tuli kõigepealt auto veepaak täita ning sellega kaotati palju väärtuslikku aega. Hiljem saadi enda käsutusse üks garaažiboks hoones, kus praegu komando asub. Sealgi oli vaja autot soojas hoida ning selleks kasutati elektripuhureid. Lisaks Käina valla päästekomando autole oli üks auto ka Männamaa külas, vanas Ühenduse kolhoosi keskus. Selle autoga tegeles seal Endel Holtsmann. Hiljem, 2000. aastal viidi sama auto üle Pühalepa komandosse. 2002. aastal liikus Kärdla Scania L81 Käina komandosse. 24.12.2002. aastal saadi Haapsalu päästekomandost Scania TLF2500/200 Rosenbauer.

Käina vallavolikogu 27. jaanuari 1998. aasta otsusega nr 124 „Akt hoone üleandmise- vastuvõtmise kohta“ anti Hiiumaa Päästeteenistusele üle komandohoone Käinas Mäe tn 2d ja

Käina Vallavolikogu 2. märtsi 1998. a aktiga „Akt vara üleandmise- vastuvõtmise kohta“ anti lisaks hoonele Hiiumaa Päästeteenistusele üle ka varad ja 7 töötaja personaaldokumendid.

Töötajad läksid Käina tugikomandost Hiiumaa Päästeteenistuse alluvusse **Hiiumaa Päästeteenistuse 1. veebruari 1998. a käskkirjaga nr 6 „Alluvuse muutmine“**. (Lisa 5)

Pärast 2006. aasta ümberkorraldusi leiti, et Euroopa väikseima meeskonnaruumiga ühemeheline komando ei ole enam võimeline sellisena jätkama ning alustati läbirääkimisi

Hiiumaa omavalitsustega ja Käina vallaga, leidmaks lahendust Käina komando hoone renoveerimiseks. 2007. aastal leiti kohalike ettevõtjate toel vahendid uute tõstetavate garaažiuste paigaldamiseks. Sama aasta lõpus ehitati lähedal asuvasse kultuurimajja valveteenistuse ruum, kuhu koliti sisse 1. jaanuaril 2008. aastal. Ruumi mahtus komandopealiku töökoht ja kolme mehe olmeruumid. Pesemas tuli käia vanas meeskonnaruumis, mis asus õues puhkeruumi ja garaaži vahel. Tualetina sai kasutada kultuurimaja ühistualetti. Sel ajal Käinas tööl olnud mehed nimetavad seda aega diskoajastuks, sest kõrvalruumis asus baar, kus toimusid nädalavahetustel ägedad peod.

Käina komandosse oli vaja tööle saada rohkem inimesi ja selleks toodi teistest, väiksematest komandodest töötajad Käina üle. Töö lõpetasid Pühalepa abikomando ja Kõrgessaare eraldipaiknev meeskond. Ka Kärblast viidi töötajaid Käina, kuna arvati, et 17 töötajat on Kärdlasse liiga palju.

2008. aastal alustati praeguse komandohoone, kus sellel ajal asusid vaid garaažid, renoveerimist selliselt, et sinna ehitada ka puhkeruumid. Täna komandos, mis avati 15.10.2009, on olemas garaažikohad kahele päästeautole, olmeruumid päästjatele ning abiruumid päästevarustuse hoidmiseks ja hooldamiseks. Komandoks ehitati ümber endised Eesti Põllumajandus Tehnika Hiiumaa osakonna garaažid. Olenemata oma väiksusest, pakub tänane päästekomando väga erinevaid võimekusi, nagu näiteks logistika-, metsakustutus- ja merepäästevõimekus.

Käina valla päästekomando tehnika:

- põhiauto MAN TGM 13.280 4x4 Bl;
- paakauto Mercedes-Benz 1622 559ADS 1985;
- päästepaat Fjordstar 450 Rescue 2010;
- ATV Arctic Cat 2007.

Käina valla päästekomando pealikud:

01.02.1998–10.03.2002 Vello Maripuu

11.03.2002–28.05.2010 Aado Kallas

Alates 01.06.2010 Janno Üksik

Emmaste valla päästekomando sai alguse suuresti tänu Aare Ernesele, kes oli Emmaste vallavanem ja kes võttis oma kohustuseks ehitada Emmaste katlamajja Maavalitsuse rahastamisel päästekomando. 1995. aastal hakati katlamaja komandoks ümber ehitama. Sellel ajal olid mehed juba kodus valves ja enne hoone valmis saamist hoiti autosid vanas pritsimajas, mis on praegune Emmaste seltsimaja. 1997. aastal koliti päästekomando autod tänasesse päästekomando hoonesse. Esimesed töötajad olid Elnart Pannel, Edik Tärk ja Hugo Golub. Emmaste valla päästekomando tööd juhtis vallavanema kohustuste kõrvalt Aare Ernes.

Emmaste vallavalitsuse vallavanema 12. detsembri 1996. a käskkirjaga nr 59 „Emmaste päästekomando juhi töölevõtmine“ võetakse Emmaste päästekomando juhina tööle Aare Ernes, olles eelnevalt lahkunud vallavanema ametikohalt.

Emmaste komandos oli enne riikliku komando sulgemist tööl viis päästjat. Kuna kaks neist lõpetasid tervislikel ja haridusega seotud põhjustel töölepingu, siis neid kahte kohta enam ei täidetud, sest Päästeametil oli juba plaan komando sulgemiseks. Allesjäänud kolmele mehele pakuti töötamise võimalust alates 16.05.2012 Käina Päästekomandos. Seoses Emmaste päästekomando sulgemisega loodi 2012. aasta aprillis MTÜ Emmaste Päästekeskus, mis võttis üle Emmaste riikliku komando kohustused.

Hiiumaa komandode täielik tehnika loetelu on toodud välja lisades (Lisa 6).

1.3.3 Hiiumaa Häirekeskus

Hiiumaa Päästeteenistuse Häirekeskus rakendus tööle **20. mail 1994. aastal.**

1. jaanuaril 2005 moodustati ühtne päästeasutus Häirekeskus ja Hiiumaa Päästeteenistuse Häirekeskuse töötajad viidi üle Häirekeskusesse, Päästeameti alluvusse.

Häirekeskuse struktuuris oli läbi ajaloo neli päästekorraldajat ja Häirekeskuse juhataja.

31. juuli 2006 oli Hiiumaa Päästeteenistuse Häirekeskuse viimane tööpäev.

Häirekeskus alustas tööd ilma raadiosideta. Puudus telefoniside pult ja hädaabinumber. 1995. aasta märtsis saadi Taani Kuningriigilt abi kogu saart hõlmava raadioside loomisel ning varsti pärast seda alustas tööd releedel põhinev vana raadiosidepult, mis aasta hiljem asendati riigihanke korras saadud kodukeskjaamaga. (Päästeamet, 2004 lk 43)

Vello Simmer, kes oli üks esimesi töötajaid Hiiumaa Päästeteenistuse Häirekeskuses, kirjeldab Häirekeskuse töö algust järgmiselt: „Esimest päeva tööle minnes andis Peeter Kagadze paberilehe telefoninumbritega ja see oli kogu ettevalmistus tööle hakkamiseks. Töövahenditeks oli üks lauaserv, paber telefoninumbritega, laual olev telefon, raadiojaam, mis oli paraku meresidejaam ja millel ei olnud antennigi külge ühendatud. Mati Udurand oli kunagine laevaradist ja tahtis ikka seda mereraadiojaama tööle panna, kuigi merepääste ei olnud meie rida. Lisaks mustandi kaustik. Nii me siis alustasime iseõppimise teel töötamist. Päästemeeskondadega puudus esialgu igasugune side. Autodel olid peal mingid veneaegsed põllumajandussaatjad, kuid meil sellist saatjat ei olnud. Ja siis oligi nii, et võtsid väljakutse vastu ja hakkasid komandosid läbi helistama. Eriti aeganõudev oli öistel väljakutsetel masinate väljasaatmine. Ööpäevaringne valve oli ainult Kärklas ja Kõrgessaares. Öösel valvemehele helistades võttis telefoni vastu tavaliselt naine, kes omakorda läks meest üles ajama. Nii kulus teinekord kuni pool tundi enne, kuni kõik masinad välja sai saadetud. Ja siis saabus suur vaikus, mingisugust sidet sündmuskohaga ei olnud ja Häirekeskuse dispetšer istus täielikus teadmatuses. Nii see Häirekeskuse töö algas – iseõppimise teel. Küsida, mida konkreetsel juhul tegema peab, kusagilt ei olnud. Aasta või rohkema pärast, kui omal käel olime juba enam vähem töö selgeks saanud ja asutuse tegevusse sisse elanud, hakati meid Päästeameti poolt korraldatud kursustele saatma. Ega neist kursusest küll suurt targemaks ei saanud. Meelde on jäänud psühholoogiaalane kursus, kus kursuse läbiviija tunnistas, et tema ka ei tea, mida meile rääkida, kuna olime esimene grupp talle ja meie töö spetsiifikast polnud tal aimugi. Kõige kasulikum oli vast esmaabikursus, kus õpetati inimese tervislikku olukorda ligikaudu hindama. Pärast seda kursust oleksime ilmselt olnud võimelised ka kiirabi väljakutseid vastu võtma, kuid juhtkond eelistas vanaviisi edasi töötada. See tähendab, et suunasime meditsiinalased väljakutsed otse haiglasse, kus tavaliselt algas kauplemine, et kas patsient ei saaks ise haiglasse tulla.“ (Simmer, Kärkla Päästekomandos, 27.03.2017)

Vello Simmeri mälestused side korraldamisest on järgnevad. „Esialgseks sidevahendiks oli üks tavaline telefon. Hästi ei mäleta, kuidas me toimisime kiirabi väljakutsetega. Ilmselt andsime haigla telefoninumbri, sest algul meil haiglaga otseühendust ei olnud. Aastat enam ei mäleta, aga üsnagi varsti sai teenistus omale raadiojaamad. Need tulid Taani riigilt abi korras, mille oli kuidagi välja kaubelnud tollane Hiiumaa Haigla peaarst Tiit Ilves. Kaks jaama jäid haiglale, Päästeteenistus sai igas komandos autole ühe raadiojaama ja lisaks veel häirekeskuse oma. Side töötas läbi repiiteri, mille mast ja jaam asusid Männamaal. See süsteem teenis palju aastaid ja hiljem muretseti veel jaamu juurde. Sellega muutus dispetšerite töö lihtsamaks.

Meeskonnavanemad said vajadusel üht ja teist abi juurde küsida. Kuigi dispetšer istus endiselt teadmatuses. Oli küll võimalus infot küsida, aga sellega oleks seganud meeste tööd. Vajadusel võtsid meeskonnad ise ühendust. Mingil ajal kolis Päästeteenistus maakonna teiselt korruselt alumisele korrusel. Kusagilt tassiti mingi veneaegne telefoni pult. Oli üks suur lauakolakas, millesse olid sisse monteeritud vajalikud seadmed. See võimaldas juba otsesidet mõningate teiste teenistustega ja samuti oli ka salvestamise süsteem. Salvestamine toimus magnetofoniga. Alguses ikka püüti seda ka korras hoida, aga lõpupoole ei viitsinud sellega keegi tegelda. Järgmiseks sidealaseks sammuks oli üleminek juba kaasaegsematele seadmetele. Ka kõnede salvestus toimus automaatselt arvutiga ja salvestati CD-le. Monteeriti üles oma keskjaam ja vastavalt juba spetsiaalsed dispetšeritelefonid. Moodustati kaks töökohta dispetšeritele. Korraga jõudis Häirekeskusesse neli hädaabiliini. Tegelikult nende nelja liiniga üks dispetšer enam korraga töötada ei suutnud. Seda kogesin lennuõnnetuse ajal. Mobiiltelefone esialgu ei olnud ja nende asemel muretseti piiparid, kuhu sai siis sõnumeid saata. Aja möödudes toodi meile teenistusse ka esimesed kaks arvutit, üks Häirekeskusesse ja teine Ivo Tarmisto käsutusse. Arvutitel oli kõvaketta mahtu 250 MB, mida praegusel ajal on raske ette kujutada. Keegi meist polnud arvutit varem näinutki või kui, siis kaugelt. Eks siis hakkasime omapäi õppima. Ajasime näpuga raamatust järge ja proovisime arvuti peal järgi teha. Arvuti töötas DOS-i baasil, see tähendab et tuli mingi tegevuse tegemiseks käsitsi käsud kirjutada. Takkapihta mõeldes pidi tollane arvutikasutaja rohkem teadma kui praegune. Juhtus ka äpardusi. Kord hommikul tööle tulles Matilt valvet üle võttes kurdab Mati, et arvuti ei käivitu enam. Tuli välja et Mati oli raamatu järgi failide kustutamist õppinud ja katsetamiseks valinud failid, mille abil arvuti käivitus. Õnneks olin eelnevalt õppinud, kuidas teha arvuti käivituse abi flopi diski ja selle ka teinud. Nii saime arvuti uuesti ilma kõrvalise abita käima. Aga tasapisi saime ka selle riistapuu enam-vähem klaariks. Alumisel korrusel olles pandi dispetšerite õlule ka maja valvuri kohustused. Varem oli majas eraldi valvur. Samuti pandi maja peale üles häiresüsteem, mille pult asus samuti Häirekeskuses. Algul olid kabinettide võtmed sekretäri toas ja me keerasime õhtul selle ukse lukku ja hommikul lukust lahti. Hiljem toodi kabinettide võtmed ka meie tuppa ja meie ülesandeks jäi välisuste sulgemine ja hommikul avamine.“ (Simmer, Kärkla Päästekomandos 27.03.2017)

1.3.4 Lennuõnnetus

23. novembril 2001. aastal juhtus Hiiumaal lennuõnnetus, kui Tallinnast Kärdlasse suunduv reisilennuk An-28 ES-NOV kukkus alla umbes 2 kilomeetrit enne maandumisrada. Lennuõnnetuse tagajärjel hukkusid 2 inimest ja said vigastada 15 inimest, sealhulgas kolm meeskonnaliiget.

Ajakirja Häire 112 2002. aasta jaanuari väljaandes on lennuõnnetusest läbi oma vaatepunkti rääkinud Hannes Aasma, kes lennuõnnetuse päeval oli päästetööde juht. Hannes oli kodus kui dispetšer helistas ja õnnetusest teada andis. Kodu asus ligikaudu kilomeetri kaugusel lennuväljast. Kuuldes õnnetusest tormasid nad koos isa, Aser Aasmaga, kes oli sel ajal Hiiumaa Päästeteenistuse operatiivkorporaator, sündmuskohale. Lennuki leidmisega oli raskusi, sest keegi ei teadnud täpselt kuhu see kukkus. Lennuk leiti tänu sellele, et dispetšeriga ühenduses olnud üks kannatanutest nägi läbi pimeduse ja puuvõrade auto vilkureid. Selleks ajaks oli esimene kannatanu jõudnud juba ka tee peale, mis asus õnnetuspaigast umbes 400 meetri kaugusel. Päästepealikuna oli just Hannes tol päeval see, kes pidi korraldama päästetöid ja tagama kiire abi kõigile inimestele. Ta leiab, et kuigi varem oldi lennuõnnetuse stsenaariumi läbi mõeldud ja harjutatud, siis pigem oli see elukauge mõte. Keegi ei uskunud, et päriselt midagi sellist võiks juhtuda. Seega mingil määral oli ettevalmistus olemas, kuigi mitte päris selline, millele oleks saanud sel saatuslikul õhtul tugineda. Päästetöid kiirendas hästi toimiv käsuliin – keegi ei vaielnud asjatult ega teinud midagi mõttetut. Kõik tegid seda, mida kästi. Moodustati ka Päästeameti operatiivgrupp ja Tallinnast sõitsid kohale Priit Laos, Mart Haljaste ja Ivar Kaldasaun. Nende eesmärgiks oleks olnud kindlustada tagalat, olla abiks kohalikule päästeteenistusele. Kõike seda ei läinudki vaja, sest Hiiumaa Päästeteenistus sai kõigega ise hakkama ja selleks ajaks kui Päästeameti operatiivgrupp kohale jõudis, oli sündmus juba lõpetatud. Loodud plaanist läks käiku vaid infotelefon kannatanute omastele ja lähedastele. Kogu sündmus oli päästjatele karmiks katsumuseks. Seda nii füüsilisele kui ka vaimsele, sest Hiiumaa on väike koht, kus kõik teavad kõiki ja seepärast viibisid lennukis ka inimesed kes olid otseselt või kaudselt kellegi sugulased, sõbrad ning tuttavad. (Laos, P., Perens, B. 2002, lk 6-7)

1.3.5 Hiiu Maakonna Tuletõrjeühing

Tuletõrjeühing jätkas ka pärast oma päästetööde kohustuste äraandmist Hiiumaa Päästeteenistusele tegevust. Peamiseks eesmärgiks oli ennetustegevusalaste koolituste läbiviimine ja tuletõrjespordi populariseerimine koolides. Jaan Ennise juhtimisel jõudsid Käina Põhikooli noortuletõrjesportlased Eesti mastaabis väga headele tulemustele. Juba Nõukogude ajal korraldatud joonistamis- ja luulevõistluste korraldamine jätkus. Nendest on aastate jooksul palju noori osa võtnud. Pärast Jaan Ennist asus Hiiumaa Tuletõrjeühingut juhtima Arvo Malling, kes jätkas samalaadseid tegevusi. Koostöös väga andeka projektikirjutaja Sigrid Väärtnõuga asuti projektirahadega korda tegema Kärkla kõige stiilsemat hoonet. Vana pritsihoone sai endale sama välimuse, mis 1930. aastatel rajamisel. Tänu Sigridi kirjutatud projektidele loodi erinevaid ennetusalaseid näidendeid. Näidendeid kirjutati tuleohutuse teemadel ning Sigrid Väärtnõu eestvedamisel käidi neid esitamas Hiiumaa ja mandri koolides.

2000. aastatel otsustas ühing rentida osad oma ruumid Hiiumaa turismiinfopunktile. Kuna ruumid infopunkti jaoks jäid väikseks, siis ehitati hoone esimene korrus välja infopunkti otstarbeks, samuti korrastati hoone kõrval olev vana kuur WC-ks ja koosolekute ruumiks. Kindlasti on oluline meeles pidada, et esimene ametlikult heisatud taas iseseisvunud Eesti Vabariigi lipp heisati Ivo Tarmisto poolt 24. veebruaril 1989. aastal Hiiumaa pritsimaja torni.

Isegi tänaseni on säilinud ühingul kohustus pidupäevadel Eesti Vabariigi lipp torni heisata.

Lipu heiskamine pritsimaja torni 24.02.1989. Pilt Kärdla Päästekomando arhiivist.

2. UURIMISMETOODIKA, VALIM JA JÄRELDUSED

2.1 Uurimismetoodika

Õunapuu (2014, lk 59) ütleb, et Uurimismeetod on tegelikkuse organiseeritud tunnetamise viis uurimistöös püstitatud probleemi lahendamiseks ja seda pole mõttekas klassifitseerida rangelt kvalitatiivseks või kvantitatiivseks, kuna sageli kasutavad üht ja sama meetodit ükskõik kumma suunaga uurimistööd. Uurimismeetodiks kvalitatiivse uurimistöö puhul on näiteks narratiivne uuring. Seda meetodit on ka käesoleva töö autor kasutanud.

Narratiivne uuring on meetod, mis võimaldab inimeste lugude põhjal uurida seda, kuidas nad maailma kogevad. See võimaldab haarata kogu lugu korraga. Erinevus teiste meetoditega seisneb selles, et need kalduvad uurima vaid nähtuste teatud tahke. (Webster ja Mertova, 2007, lk 3)

Käesoleva töö autor on Hiiumaa Tuletõrje ajaloo kirja panemiseks valinud just narratiivse meetodi, sest selle abil oli kõige parem ajalugu kirja panna. Autor käsitles Hiiumaa Tuletõrje ajalugu ajalisel kolme etapina: esimeste seltside loomisest 1946. aastani; 1946. aastast 1990. aastani ja 1990. aastast tänaseni. Andmete kogumiseks kasutati intervjuusid, visuaalseid materjale ja dokumendianalüüsi. Visuaalne materjal ja dokumendid saadi arhiividest, Hiiumaa Muuseumist ning Eesti Tuletõrjemuuseumist. Arhiividest kasutas autor Hiiu maavalitsuse, Käina valla ja Kärkla Päästekomando arhiive.

2.2 Valim

Tehtud intervjuude valim moodustus inimestest, kellel on 1990. alguses Hiiumaa tuletõrjes tähtis roll olnud ja seda aega seega kõige paremini kirjeldada oskavad. Valikuid ei olnud väga palju. Intervjuud tehti Aser Aasma ja Vello Simmeriga. Kuna Pühalepa valla Päästekomando loomise kohta kirjalik materjal praktiliselt puudus, oli Aser Aasma just see inimene, kes oskas komando loomise loo ära rääkida. Intervjuu viidi läbi Kärkla Päästekomandos 15.03.2017. Vello Simmer oli Hiiumaa Häirekeskuse üks esimesi töötajaid ja seetõttu ka kõige teadlikum inimene kommenteerimaks ning kirjeldamaks Hiiumaa Häirekeskuse tööd ja arengut selle eksisteerimise perioodil. Vello Simmeriga viidi intervjuu läbi 27. märtsil 2017 Kärkla Päästekomandos. Hiiumaa päästesüsteemi arengust ning Kõrgessaare ja Kärkla komandode

lähiajalooost rääkis oma kuuldu, mälestuste ja kogemuste põhjal Hannes Aasma, kes täna on Hiiumaa päästepiirkonna juhataja alates 2001. aastast, olles seega väga hästi kursis oma töö ajal ja ka enne seda toimunud muudatustega. Intervjuud Hannes Aasmaga viidi läbi märtsis 2017 mitmel päeval.

Hiiumaal ei olnud palju arhiive, mida kasutada, ja kõige tähtsamad dokumendid, mida töös kasutati, olid säilinud just Kärkla Päästekomandos. Autor valis oma töö jaoks välja dokumendid, mis andsid edasi kõige olulisemat informatsiooni Hiiumaa tuletõrje arengu kohta.

2.3 Uuringu tulemus ja järeldused

Autor sai oma uurimuse tulemusena kirja pandud Hiiumaa tuletõrje ajaloo põhjalikumalt, kui seda oli tehtud varem. On kirjeldatud, kuidas on arenenud Hiiumaa tuletõrjesüsteem ja selle tehnika. Uuring käsitleb perioodi, mil tehnika oli üldisemalt pidevas arengus ja seoses sellega on arenenud ka tuletõrjetehnika. Oma mõju kogu süsteemi arengule avaldas kindlasti ka vajadus tagada saare elanike turvalisus ja kindlustunne selle osas, et näiteks põlengu korral on tuletõrje võimeline inimeste vara päästma. Arengule aitasid kindlasti kaasa ka suuremad põlengud ja õnnetused. Areng on toimunud ka koolituste tagajärjel. Kui varasemalt oli tuletõrje eesmärk vaid tulekahju kustutamine ja rahvasuus kutsuti tuletõrjujaid „tukiloputajateks“, siis see muutus oluliselt 2000. aastatel, kui paranes häirekeskuse töökorraldus ja tulekahjudest sai tuletõrjet teavitada oluliselt kiiremini. Suur osa selles on ka tehnika arenemisel ja koolitamise võimaluste tekkel. Seoses ajaloo kirjapanekuga ja selle keerukusega just informatsiooni puudumise osas, leiab autor, et iga komando pealik võiks pidada vajalikuks teha näiteks igal aastal kokkuvõtte tähtsamatest sündmustest, kordaminekutest ja arengutest oma komandos. Käesolevat tööd plaanib autor ka ise täiendada ja publitseerida. Töö vastu on huvi üles näidanud Kärkla pritsimajas asuv infopunkt ja Hiiumaa Muuseum, kus autor töö koostamise käigus uurimismaterjale otsimas käis.

KOKKUVÕTE

Hiiumaa tuletõrje ajalugu sai alguse 1829. aastal, kui tolleaegses kalevivabrikus loodi vabriku kaitseks esimene tuletõrjesalk ja soetati vajalik tehnika. Tõsisem tuletõrjetegevus üle kogu saare sai alguse Hiiumaa esimese tuletõrjeseltsi, Kärddla Vabatahtlik Tuletõrjeseltsi loomisega 13. jaanuaril 1924. aastal. Seda kuupäeva peetakse ka Hiiu Maakonna tuletõrjeühingu sünnipäevaks. Hiiumaa tuletõrje ajalugu on sellest ajast alates muutunud pidevalt. Seda on kujundanud Eestis toimunud poliitilised muudatused, aga ka ületüldine tehnikaareng. Päril algusaastate kohta on teada vähe ja mida aeg edasi, seda vähemaks jääb võimalusi seda informatsiooni kokku koguda. Informatsiooni on säilinud järjest rohkem alates Eesti Vabariigi taasiseseisvumisest, mil kogu süsteem muutus pidevalt, kuna prooviti leida seda õiget viisi, kuidas päästesüsteem toimima saada. Tegemist oli väga huvitava ajajärguga, kus muutus päästesüsteemi korraldus terves riigis.

Käesoleva lõputöö eesmärk oli tänapäeval olemasolevate teadmiste ja informatsiooni kogumine ja kirja panemine selleks, et tulevikus oleks see kergemini kättesaadav. Töö koostamise käigus leiti arhiividest palju määruseid, käskkirju ja muid dokumente, mis olid abiks Hiiumaa tuletõrje ajaloo kirja panemisel. Töö koostamisel saadi palju informatsiooni inimestelt, kes kunagi on Hiiumaa päästesüsteemis tööl olnud või siiani töötavad.

Lõputöös on ajalugu käsitletud kolme eri perioodina: algusaastad alates esimesest päästealasest tegevusest Hiiumaal, okupatsiooniaeg ja taasiseseisvunud Eesti aeg kuni tänapäevani välja. Lisaks on töös kirjeldatud Hiiumaa tuletõrjetehnikast läbi aegade. Välja on toodud eraldi iga komando ajalugu. Käesolevat tööd on võimalik ka tulevikus jätkata, sest ajalugu on väärtus, mis ei saa otsa ja mida tekib aja möödudes juurde. Samuti võib alati välja ilmuda uut informatsiooni juba kirja pandud ajaloo kohta.

SUMMARY

The title of this thesis is „ The History of Firefighting in Hiiumaa“. It is written in Estonian and it contains two main chapters, both of them consisting of three subsections. They amount up to 48 pages.

Getting to know our history is becoming more and more important each day, because in our modern society we tend to forget where everything began and why certain events have taken place. Also, nobody has previously written a thesis on this subject.

The purpose of this thesis is to gather all the information about the history of firefighting in Hiiumaa and to form it to a logical whole, digitalize and make it accessible for anyone who is interested in this subject. This thesis has 3 assignments for research:

1. To sum up the previous chronicle about the history of firefighting in Hiiumaa.
2. Analyze the documents that support writing this thesis about the history of firefighting in Hiiumaa.
3. Interview people who are or have been connected with the rescue services in Hiiumaa.

As a result of analyzed documents, interviewed people and the history of firefighting in Hiiumaa has been collected and written down more thoroughly than it was before. During this thesis, author gave a full review of the history of firefighting in Hiiumaa beginning from the 1829 up to today, describing how the firefighting equipment and the rescue system have developed in the course of time.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Eesti Tuletõrje, juuli 1940 nr. 7 (186)

Eesti Tuletõrjemuseum 2016. *Tuletõrjedepood ja pritsikuurid Eestis* ✓

Emmaste vallavalitsus, 1996 *Vallavanema käskkiri Emmaste Päästede-poo juhi töölevõtmise kohta 16.12.1996 nr.59.*

Hiiu Maakonna Tuletõrjeühingu ajaloost, 1999

Hiiumaa Maakonnavalitsuse määrus nr. 59

Hiiu Maavalitsuse käskkiri nr. 34

Hiiu Maavalitsuse määrus nr. 14

Hiiu Maavalitsuse määrus nr 25

Hiiu Maavalitsuse määrus nr. 254

Hiiu Maavalitsus, 1992 *Hiiu Maakonna Päästeameti põhimääruse, struktuuri ja juhataja ametijuhendi kinnitamine. Määrus 14.10.1992 nr.254.*

Hiiu Maavalitsus, 1993 *Maavalitsuse koosseisudest. Määrus 10.03.1993 nr.25*

Hiiumaa Päästeteenistus, 1998 *Alluvuse muutmine. Käskkiri 01.02.1998 nr.6*

Intervjuu Aser Aasmaga Kärkla Päästekomandos 15.03.2017

Intervjuu Hannes Aasmaga Kärkla Päästekomandos märtsis 2017

Intervjuu Vello Simmeriga Kärkla Päästekomandos 27.03.2017

Käina Vallavolikogu, 1998 *Akt hoone üleandmise- vastuvõtmise kohta 27.01.1998 nr. 124*

Käina Vallavolikogu, 1998 *Akt vara üleandmise- vastuvõtmise kohta 02.03.1998.*

Laos, P., Perens, B. 2002. Lennuõnnetus Hiiumaal – väikese Eesti suured imed. *Häire 112*, nr 1/1, lk 6-7

Perli, H., Käsikiri. *Hiiumaa mehhaanilised tulekustutusvahendid suurte tulekahjude valguses kuni aastani 1990*

Päästeamet, 2004 *Eesti Päästeteenistus aastad 1990-2004* Tallinn

Siseminister, 2006 *Päästeasutuste ümberkorraldamine 04.01.2006 nr. 3.*

Spassov, L., 1980 *Hiiumaa Tuletõrjeühingu kroonika*. Kärkla.

Tetsmann, E., Soonpää, L., Peterson, I., Raudsepp, V., 1940 *Eesti Tuletõrje Leksikon* Tallinn

Vabariigi valitsus, 1996 *Tuletõrje- ja päästeasutuste ümberkorraldamine. Määrus 10.06.1996 nr.159.*

Vabariigi valitsus, 2004 *Päästeasutuste ümberkorraldamine 10.11.2004 nr. 807.*

Õunapuu, L., 2014 *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteaduses*. Tartu Ülikool

Webster, L. & Mertova, P., 2007, *Using narrative inquiry as a research method: an introduction to using critical event narrative analysis in research on learning and teaching*. Routledge, Abingdon UK

LISA 1. PÄÄSTETEGEVUSALASE NÕUPIDAMISE PROTOKOLL

Päästetegevusalase nõupidamise p r o t o k o l l

Kärala

20. aprill 1993

Algus 14.30, lõpp 16.30

Juhataja Tarmo Mänd
Protokollija Peeter Kagažze

Võtsid osa: A. Ernes, P. Kagažze, N. Nilsson, J. Ojasoo, T. Otsason,
M. Paljasma, I. Prigoda, I. Tarmisto, J. Tolppa, J. Tursk.

Puudus: V. Maripuu.

Kutsutud: J. Ojasoo - abimaavanem,
M. Paljasma - abimaavanem,
P. Kagažze - maakonna päästemeeti juhataja,
I. Tarmisto - maakonna päästemeeti juhataja asetäitja,
N. Nilsson - linnavalitsuse esindaja,
V. Maripuu - Käina valla esindaja,
A. Ernes - Emmaste vallavanem,
T. Otsason - Pühalepa vallavanem,
J. Tursk - Kõrgessaare vallavanem,
J. Tolppa - Kõrgessaare tuletõrje - päästeseltsi esimees,
I. Prigoda - Vetelpääste ühingu esimees.

PÄEVAKORD:

1. Valdada päästeüksuste loomine.
2. Üksuste väljaõppe organiseerimine.
3. Loodavate üksuste alluvus.
4. Üksuste finantseerimine.
5. Side organiseerimine.
6. Mere- ja vetelpääste organiseerimine.
7. Meditsiinilise kiirabi osutamine.

Päevakorras olevate küsimuste läbiarutamise rajajärjel otsustati:

1. Valdada päästeüksuste loomine.
 - 1.1. Luua valdades palgalised 3-liikmelised päästeüksused esma-
päästetööde korraldamiseks, kasutades selleks olemasolevat
tuletõrje tehnikat, vetelpääste vahendeid.
 - 1.2. Kodanikukaitsealase tööülesannete täitmine panna pääste-
üksuste pealikutele.
 - 1.3. Muud enesekaitsetegevkonnad luua vastavalt Eesti Vabariigi
Valitsuse nõuetele ja valdade vajadusele.

2. Üksuste väljaõppe organiseerimine.
Võimaluse korral väljaõppe organiseerida kohapeal, vajaduse korral teostada väljaõpet Eesti Kodanikukaitse Koolituskeskuse kaudu.
3. Loodavate üksuste alluvus.
Päästeüksused alluvad esmatasandi kodanikukaitse juhile ja maakonna päästeametile.
4. Üksuste finantseerimine.
- 4.1. Valdade palgaliste päästeüksuste ülalpidamiseks eraldatakse maakonna päästeameti eelarvest igakuiselt kokkulepitud summa.
- 4.2. Valdadel esitada 23.04.1993 omapoolsed rahalised taotlused 1993.a. ja 1994.a.
5. Side organiseerimine.
- 5.1. Raadioside valdade territooriumil lahendada valdades olemasolevate vahenditega.
- 5.2. Side maakonna päästeameti ja valdade vahel - päästeametis olevate "Ljon" tüüpi raadiojaamadega.
- 5.3. Perspektiivis näha ette valdade raadioside lülitamist loodavasse maakonna häire-info süsteemi.
6. Mere- ja vetelpääste organiseerimine.
- 6.1. Maakonna päästeametil koos väikelaevade inspeksiooniga ja vetelpääste ühinguga ettevalmistada materjal maavalitsusele väike ujuvvahendite kasutamise korra kohta.
- 6.2. Emmaste, Pühalepa valdadel soetada vetelpääste otstarbeks päästepaadiid "Bella" ja paigaldada nad ametlikult avatutesse supelrandadesse, analoogiliselt Kõrgessaare, Käina valdadele, Kärala linnale.
- 6.3. Maakonna päästeametil ja vetelpääste ühingul sõlmida lepingud sadamate valdajatega abiosutamiseks õnnetuste puhul veel.
- 6.4. Sadamate telefoni numbrid ja selgitav tekst avaldada kohalikus ajalehes.
7. Meditsiinilise kiirabi osutamine.
Meditsiinilise kiirabi osutamine lahendada tervishoiuasutuste kaudu, Emmaste vallas lisaks valla päästeüksuse kaudu.

Tarmo Mänd
Juhataja

Tubaruud: *peet*

V. Maripuu

Peeter Kagadze
Protokollija

LISA 2. HIIU MAAKONNA TULETÖRJE ÜHINGU KÄSKKIRI NR. 16

EESTI TULETÖRJE LIIT

HIIU MAAKONNA TULETÖRJE ÜHING

Kärdlas,

31. detsembril 1996.a.

K Ä S K K I R I nr. 16.

Seoses alluvuse muutumisega lugeda tööandjaks alates
01. jaanuarist 1997.a. Hiiumaa Päästeteenistus alljärgne-
vatele Hiiu Maakonna Tuletõrjeühingu töötajatele; (aluseks
EV Tls \$6)

I. Heiki HANSEN	- vanemautojuht.
2. Valter KUUSK	- autojuht.
3. Hillar HIIS	- autojuht.
4. Rudolf GUTMAN	- autojuht.
5. Sven AEDMA	- autojuht.
6. Kaljo PIHLAMETS	- autojuht.
7. Toomas HÄRMA	- tuletõrjuja.
8. Arvo VAKS	- tuletõrjuja.
9. Nikolai GUREJEV	- tuletõrjuja.
10. Arne EDASI	- elektrik.
II. Viivi KIIL	- abitööline.

Tööraamatud üle andnud;

Tööraamatud vastu võtnud;

Hiiu Maakonna Tuletõrjeühingu Volikogu Esimees;

 O. GALIJEV.

LISA 3. HIIU MAAKONNA TULETÖRJE ÜHINGU KÄSKKIRI NR. 15

EESTI TULETÖRJE LIIT

HIIU MAAKONNA TULETÖRJE ÜHING

27.detsenbril 1996.a.

Kärdlas,

"K I N N I T A N"

Besti Tuletõrjeliidu Direktor

J.LAANISTO.

K Ä S K K I R I nr. 15.

Seoses Hiiu Maakonna Tuletõrjeühingu Volikogu otsusega 23.dets.1996.a. anda Hiiu Maakonna Tuletõrjeühingu bilansist üle Hiiu Maakonna Päästesmetile tuletõrjeühingu tehnika, kuna meil ei jätku vahendeid ja raha nende ülalpidamiseks, alljärgnevalt:

- 1.) Operatiivmasin a/c AT 40/130, mootor 39594I, tehn. pass AA 023I83, väljal. 1989 a., riikl.nr. 434HAA, raami nr. 289987I
- 2.) Operatiivmasin 66 ATT 3-40, mootor 23908I, tehn. pass 023I84, väljal. 1983. a., riikl.nr. 435HAA, raami nr. 0353I78.
- 3.) VeoautogaZ -53^m C^m Mootor I699432, tehn. pass BAI6I088, väljal. 1985, riikl.nr. 436HAA, raami nr. 788985.
4. Meskvitš IŽ 27I5, väljal. 1984. a. raami nr. 0I29833, tehn. pass AA 56I599, mootor I480, riikl.nr. 860 HHA.

Tehnika üle andnud:

O. GALIJEV.

Tehnika vastu võtnud:

T. ERK.

Hiiu Maakonna Tuletõrjeühingu Volikogu Esimees:

LISA 4. KÕRGESSAARE TULETÖRJE-PÄÄSTESELTSI KÄSKKIRI NR.1

KÕRGESSAARE TULETÖRJE - PÄÄSTESELTS

02. jaanuar 1994.a.

K Ä S K K I R I

Nr. 1

Võtta tööle alates 01. jaanuarist 1994.a. vastavalt
töölepingule alljärgnevad autojuhid:

Kurba, Vello

Leo, Valde

Veegla, Ain

Klee, Urme

Pielberg, Ulo

Pihel, Kalle

Võtta tööle raamatupidajaks Pähn, Elna töötasuga
300 krooni kuus.

Määrata juhatuse esimehe palgaks 1000 krooni kuus.

Juhatusesimees: J. Tolppa

LISA 5. HIIUMAA PÄÄSTETEENISTUSE KÄSKKIRI NR.6. ALLUVUSE MUUTMISE KOHTA

HIIUMAA PÄÄSTETEENISTUS

KÄSKKIRI

Kärdla

01. 02.1998.a. nr. 6

Alluvuse muutumine.

Lähtudes Eesti Vabariigi Töölepinguseaduse § 6:

Seoses alluvuse muutumisega lugeda alates 01. veebruarist 1998.a. tööandjaks Hiiumaa Päästeteenistus järgmistele Käina tugikomando töötajale:

1. Vello Maripuu- komando pealik;
2. Endel Holtsmann- tuletõrjuja-päästja;
3. ~~Ado Kallas- tuletõrjuja-päästja;~~
4. Ants Kogermann- tuletõrjuja-päästja;
5. Enn Mõisavald- tuletõrjuja-päästja;
6. Remi Rannu- tuletõrjuja-päästja.

Tõnu Erk
Direktor

LISA 6. HIIUMAA TULETÖRJETEHNIKA LÄBI AEGADE

1. Esimese tuletõrje otstarbelise auto Hiiumaal, **Veoauto Chevrolet Reg. numbriga RS 57-48**, sai endale Emmaste Vabatahtlik Tuletõrjeühing 1940. aastal. Veok kohandati ümber meeskonna ja varustuse jaoks, pumbana kasutati käsipritsi. Auto kanti maha 1954. aastal.

2. PMZ-1. Reg. number RO-10875

Oli Hiiumaal punaarmee käsutuses. Armees taganemisel sai Kärkla Vabatahtlik Tuletõrjeühing auto endale ja kui 1944. aastal saar tagasi vallutati võttis punaarmee ka auto tagasi. Autol oli 360 liitrine veepaak, mille abil sai vaakumpumba rikke korral imivoolikuid täita. Pumbaks oli kaheastmeline tsentrifugaalpump ja auto oli täielikus tuletõrjetehnilises varustuses. Paiknes Kärklas.

3. GAZ-AA. Reg. number ET 45-57.

Samuti endine punaarmee auto, mille sai 1941. aastal endale Kärkla VTÜ ja see auto jäi neile ka pärast sõda.

4. ZIS-5. Reg. number RO-10878 (saksa numbrimärk).

Armees oli seda autot kasutanud 1941. aastal kaatrite maabumis sillana. Kõrgessaare VTÜ liikmed tõmbasid selle merest välja ja tegid tuletõrjevarustuse veo jaoks korda. VTÜ-l oli üks järeelveetav mootorprits, mida kutsuti Võrkovo pritsiks.

5. Stoewer R2000. Reg. number RS 56-80.

Selle auto sai 1947. aastal endale Kärkla VTÜ. Auto kanti 1950. aastal maha ja viidi tagavaraosadeks Nissi.

6. Veoauto Büssing NAG. Reg. number RS 58-32

Tegemist oli trofeeautoga, mis toodi 1948. aastal kuramaalt ja mille sai endale Kärkla VTÜ

7. GAZ-MM. Reg. number RU 57-29

Selle auto sai 1950. aastal endale Kärkla VTÜ. 1963. aastal anti auto Hiiumaa jahimajandile ja see auto on siiani alles.

1951. aastal sai Kärkla VTÜ juurde kaks mootorpritsi- järeelveetav M-1200 ja kantav M-600

8. PMG-6 GAZ-51. Reg. number RT 71-81

1954. aastal sai auto endale Kärkla Vabatahtlik Komando. Tegemist oli esimese päris tuletõrjeautoga Hiiumaa Tuletõrje Ühingul. 1966 sai auto endale Emmaste kolhoos. Tänapäevaks seda autot enam alles pole. Tehniliselt oli sellel 1000 liitrine veepaak, 50 liitrine vahupaak ja tagaasetusega pump PN-25A tootlikkusega 1500 liitrit minutis. Autol oli kinnine meeskonnaruum.

9. PMZ-11, ZIS-5. Reg. number 6238

Kuulus sõjaväeosale nr. 6238. Kuigi see auto kuulus sõjaväele, käidi sellega kustutamas ka Hiiumaa tsiviilobjekte. Sellel oli 1420 liitrine veepaak, 80 liitrine vahuainepaak, tagaasetusega pump PN-25A ja kinnine meeskonnaruum

10. PMG-19, GAZ 63. Reg. number RF 99-16

1958 kuulus auto Putkaste sovhoosile. Autol oli 950 liitrine veepaak, 50 liitrine vahuaine paak, tagaasetusega pump PN-20 tootlikkusega 1200 liitrit minutist, kinnine meeskonnaruum ja auto oli täielikult tuletõrjetehniliselt varustatud.

11. PMG-19, GAZ 63 Reg. number 33-46 ESG.

1962 kuulus auto Kärkla Vabatahtlikule Tuletõrjeühingule, 1968 müüdi see Ühenduse kolhoosile, kus see ehitati ümber mürgipritsiks.

12. PMG-19M, GAZ 63 Reg. number 10-59 ESŽ

1966 aasta juunis sai auto endale Kärkla Vabatahtlik Tuletõrjeühing, 1973 läks auto Hiiumaa Kalakombinaadi, hiljem Hiiu Kalur omandisse.

13. PMG-19M, GAZ-63 Reg. number 96-54 ESŽ

1968- Hiiumaa metsamajand

14. AT20(66)104, GAZ66-104 Reg. number 96-58 ESŽ

05.03.1968- Kärkla Vabatahtlik Tuletõrjeühing. Autol oli 1600 liitrine veepaak, tagaasetusega pump PN-20K ja auto oli minimaalses tuletõrjetehnilises varustuses.

15. AT -30, GAZ 53A-106A Reg. number 52-93EДE – (EAE)

1973. aasta aprillis kuulus auto Kärkla Vabatahtlikule Tuletõrjeühingule. Järgmisena omasid sama autot Emmaste kolhoos, Emmaste komando ja 2015. aastast seisab auto Kõrgessaare vabatahtliku komando garaažis. Autol on 1950 liitrine veepaak, 80 liitrine vahuainepaak, tagaasetusega pump PN-40U tootlikkusega 1800 liitrit minutis ja kinnine meeskonnaruum.

16. AT-30 GAZ 66 – 146. Reg. number 95-66 EAF / 238HHH

1979. aasta märtsis kuulus auto Emmaste kolhoosile. Emmaste komando loomisel saadi see auto endale, hetkel see auto operatiivteenistuses ei osale.

17. AT-30, GAZ 53A – 106A Reg. number 28-34 ЕДЦ / 28-34EAŠTŠ

Putkaste sovhoosi auto aastast 1979. 1994. aastast Käina valla Päästeameti auto.

18. ATL-3, GAZ 66 Reg. number 38-09 EAŠTŠ

1979 – Hiiumaa Metsamajand. Auto ehitati ümber jahimeeste autoks ja taastati 2008. aastal kastiautona. Tuletõrjeautona oli sellel 900 liitrine veepaak, hammasrataspump NŠN-600, ketasader ja kinnine meeskonnaruum.

19. AC-40 ZIL 131 (6x6) Reg. number 24-04EAH/EAN

Hiiu Kalur sai selle auto 1979. aastal Tallinna sõjaväestatud tuletõrjelt. Tänapäevaks on auto lammutatud. Sellel oli 2400 liitrine veepaak, 150 liitrine vahuainepaak, lafett katusel ja tagaasetusega pump PN-40U.

20. AT-30 GAZ-6-01-184 Reg. number 84-94 EAH/ EAN / 097HAC

1982 – Rahu Eest kolhoos, hiljem Pühalepa PK. 2011. aastast on auto Kärkla Päästekomandos. Sellel on 1600 liitrine veepaak, 100 liitrine vahuainepaak, tagaasetusega pump PN-40UV.

21. AT-30 GAZ-53A-106A Reg. number 4970 EAN / 633 HHH

1983- Sõpruse kolhoos, hiljem Käina ja Pühalepa komandode auto. Lammutati 2008. aastal. Tehnilised andmed: 1950 liitrine veepaak, 100 liitrine vahuainepaak ja tagaasetusega pump PN-40UV.

22. AT-30 GAZ-53A-106A Reg. number 4978 EAN / 436 HAA

1983- Kärkla VTÜ

23. AT-40 ZIL 133 G2-181 Reg. number 6842 EAN / 824 AHT

1983- Hiiumaa metsamajand. 1996. aastast kuulus Kärkla päästekomandole, sealt liikus Emmaste päästekomandosse ja lammutati 2006 aastal.

Tehnilised andmed: 5000 liitrine veepaak, 360 liitrine kahe vahumoodustajaga vahuainepaak, pump PN-40U asus meeskonnaruumis ja katusel oli lafettjoatoru. Autot kutsuti Krokodilliks.

24. AT-30 GAZ-53A-106A Reg. number 6865 EAH / 435 HAA

01.01.1983 – Hiiumaa Vabatahtlik Tuletõrjeühing. Liikus edasi Kärkla päästekomandosse ja Pühalepa vabatahtlikusse päästekomandosse.

Tehnilised andmed: 1950 liitrine veepaak, 100 liitrine vahuainepaak.

25. AT-30 GAZ-66-01-184 Reg. number 70-65 EAN / 788 AJH

02.01.1985- Hiiumaa Metsamajand. 22.05.2002- Käina PK, hiljem Emmaste PK ja 2011. aastast Kõrgessaare VPK.

Tehnilised andmed: 1950 liitrine veepaak, 100 liitrine vahuainepaak.

26. AT-30, GAZ 53A -106A Reg. number 7108 EAO / 73HHH

22.08.1985- Ühenduse kolhoos – Käina PK – Kõrgessaare PK. Käinas ehitati põhiautoks kuhu pandi peale hüdraulilised tööriistad.

27. AT-40 ZIL 130-76-63Reg. number 06-81 EAR / 434 HAA

1989 – Hiiumaa Vabatahtlik Tuletõrjehing – Kärkla PK- Kõrgessaare PK - Kärü VPK.

Tehnilised andmed: 2500 liitrine veepaak, 165 lisitrine vahuainepaak, tagaasetusega pump PN-40UV. Autol oli kinnine, köetav meeskonnaruum.

28. AT-30 GAZ-53-12-106G Reg. number 3470 EAS / 833 HHH

01.01.1990- Putkaste sovhoostehnikum- Käina PK - Pühalepa PK- Kõrgessaare PK – Kõrgessaare VPK.

Tehnilised andmed: kahekohaline, 3500 liitrine veepaak.

29. Fargo D500 Reg. number 265 HHH

Soome Helsingi - 1992 Kõrgessaare PK – 5.11. 1997 Oisu vanatehnika klubi Retrom.

30. Fargo D500 Reg. number 159 HAA

1966 Rootsi - 1993 Hiiumaa Tuletõrjeühing- 2.10.2006 Järva Jaani vanatehnika varjupaik.

31. Internatsionaal Loadstar 1600SF Reg. number 188 HAA

1965 Soome - 1993 Kõrgessaare PK- Oisu vanatehnika klubi Retrom.

32. Nissan Patrol. Reg. number 03 ZED

31.08.1999 – Hiiumaa Päästeteenistuse juhtimisauto, peale mida müüdi eraisikule.

33. Scania TLF-3700 P114. Reg number 019 MCJ

30.06.2000- Kärkla PK

34. Scania L81S. reg. number 872 AOJ

1978- Rootsi. 14.05.2001 Kärkla PK - Käina PK – Kärkla PK.

35. Mercedes-Benz 1622. Reg. number 559 ADC

1986 - Rävåla Piim - 2001 Kärkla PK - 2004 Kõrgessaare PK - Emmaste PK - 2011 Käina PK.
Esimene paakauto Hiiumaal. Ehitati ümber piimaautost. 10000 liitrise paagiga, pumbaks Albin 900.

36. Mercedes-Benz 1722L. Reg number 259 ALG

27.05.1990 piimaveoauto - 02.042003 Pühalepa komando - Käina PK – 2011 Emmaste VPK.

37. Mercedes-Benz 1617. Reg. number 026 UNO

1982 – Rootsi. 04.11.2003 Kärkla PK.

38. Scania G82. Reg. number 647 APP

1991- Rootsi. 2004 – Emmaste Päästekomando

39. Magirus Deutz. Reg. number 299 MFK

12.08.1975 Bornholmi saar – 16.12.2005 Emmaste PK - 2011 Kõrgessaare VPK

Tehnilised andmed: kaheastmelise pumbaga, lafett katusel, 6000 liitrine veepaak.

40. Scania TLF2500/200 Rosenbauer. Reg. number 910 ARP

24.12.2002 Haapsalu päästekomando - 19.05.2008 Käina PK- 02.02.12 Kohila PK - 2016 Lihula PK.

41. Nissan Patrol. Reg. number 44 ZED

31.08.1999 – Raplamaa päästeteenitus- Hiiumaa korrupidamine – Järva Jaani vanatehnika varjupaik.

42. MAN TGM 4x4. Reg. number 661 MLP

29.08.2008 - Kohila PK - 02.02.2012 Käina PK.

43. Hyundai x35. Reg. number 271 MHN

14.08.2012 - Hiiumaa korrupidamine - 2014 Lääne Päästkeskuse regiooni korrupidamine.

44. Toyota RAV4. Reg. number 446 BLL

Alates 23.04.2014 Hiiumaa korrupidamise auto.

45. **08.05.2017.** saabusid Hiiumaale kaks uut paakautot **Scania**, mis alustavad teenistust Kärddla ja Käina Päästekomandodes. Pidulikuks vastuvõtuks rivistusid Heltermaa sadamasillale mõlemad komandod ja tervitasid uusi autosid sireenide ja veeväravaga, mille alt läbi sõitmine pidavat uutele autodele õnne tooma.

Uute paakautode vastuvõtt Heltermaa sadamas. Hiiumaa Fotoprojekt.